

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

Ady Endre

"Ádám, hol vagy?"

Oszlik lelkemnek barna gyásza:
Nagy, fehér fényben jön az Isten,
Hogy ellenségim leigázza.

Az arcát még titkolja, rejti,
De Nap-szemét nagy szájalommal
Most már sokszor rajtam felejtí.

És hogy ha néha-néha győzők,
Ő járt, az Isten, járt előttem,
Kivonta kardját, megelőzött.

Hallom, ahogy lelkemben lépked
S az ő bús "Ádám, hol vagy?"-ára.
Felelnek hangos szívverések.

Szívemben már őt megtaláltam,
Megtaláltam és megöleltem
S egyek leszünk mi a halálban.

TARTALOM

Tanulmány

Pierre Bonnard: A bélpoklos meggyógyítása. Máté 8,1-4	407
---	-----

Prédikációk

Adorjániné Nagy Aranka: Lelki gyümölcsstermésünk. Máté 21,17-19	409
Antal József: Felszabadulás, de mire? Jeremiás 34,17	410
Csiha Kálmán: Isten műhelyében. 1Sámuel 22,5	413
Csiha Kálmán: Dávid a pusztában. 1Sámuel 23,19-28	416
Kun Árpád: Uram, téged tartottunk hajlékunknak. 5Mózes 33,27a	419
László Dezső: Élet és eledel. Máté 6,25	422
Walter Lüthi: Gamáliek. Apostolok cselekedetei 5,34-42	426
Nagy István: Én vagyok. Ézsaiás 46,4	429
Nagy László: A mennyek országának Gazdája. Lukács 13,22-30	432
Szász Attila: Amikor a láda elindul. 4Mózes 10,35-36	435

Esketési beszéd

Nagy László: Az Úr közelségének öröme. Filippi 4,4-7	438
--	-----

Temetési beszédek

Bustya Dezső: Vándorúton a város felé. 1Kronikák 4,39	440
Nagy István: Áldott az a férfi, aki az Úrban bíz. Jeremiás 17,7-8	441

A lapot alapította: dr. Csiha Kálmán és Nagy László
Főszerkesztő: Nagy László
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Tanulmány

Pierre Bonnard

A bélpoklos meggyógyítása

Máté 8,1-4

Ellentétben a másik két szinoptikussal, Máté gondosan összefűzi ezt a gyógyítási elbeszélést, azt az elsőt, melyet számunkra a "hegyi beszéd" (Mt 5-7. rész) végén bemutat: itt újra megtaláljuk az 5,1-ben említett hegyet és a 7,8-ban előforduló sokaságot. Ezáltal nem annyira egy biográfiai részletet akar pontosítani, mint inkább egy theologiai összefüggést kíván aláhúzni: az, aki hirdeti az új törvényt, ugyanaz, mint aki parancsol a bélpoklosnak, vagyis a leprásnak (3. vers), és aki mindennekfelett Izráel vallási hatóságai előtt a maga módján betölti a törvényes előírásokat (4. vers vége). Az 5. rész "én azt mondom néktek" kifejezése összhangban van ez elbeszélés "akarom" kifejezésével, amelyről mind a három evangélium tudósít (3. vers és paraleljei). Máté szövege sokkal rövidebb, és jobban össze van sűrítve, mint a Márké; sajátos módon figyelmen kívül hagyja Márk elbeszélésének teljes befejező részét (1,45; lásd Lk 5,15-16); elhallgatja a Jézusnál jelentkező meghatódottságot (lásd Mk 1,41.43). E szöveg független a Márk szövegétől (A.Schlatter, E.Lohmeyer); forrásként szolgált számára (Lagrange stb.), vagy szempontjainak lényegét ismételve használja azt (Holtzmann, Schniewind, K.L.Schmidt)? Itt is, mint mindenütt, azt a harmadik hipotézist kedveljük, amely egyáltalán nem zárja ki a szájhagyományt, de nemcsak a Márk szövege eredetének kérdésében, hanem az irodalmi rögzítés teljes folyamatának során sem.

(1) Az elbeszélés Máté szerinti rögzítése sokkal pontosabb, mint Márknál és Lukácsnál, mert theologiai jelentősége van. Mint gyakran, Máté most ezt a gyógyítást is Jézus nyilvános cselekedetévé teszi, melyet közvetlenül a sokasághoz, közvetetten pedig Izráel vallási vezetőihez intéz (4.vers). A megdicsőülés hegyéről való visszatéréshez hasonló formulát találunk itt is (17,9). A következő elbeszélések úgy nyerne bemutatást, mint a "tekintély" jelei, melyekkel Krisztus Isten törvényét magyarázza.

(2) A leprás, vagyis a bélpoklos gesztusa megfelel az előző megjegyzéseinknek: azonnal elismeri Jézus autoritását és leborul előtte; ez lesz a helyzet a kapernaumi százados esetében is (8,9); Máté Jézus messiási tekintélyét hangsúlyozza; utazásai során a betegek, mint akik jól érzik magukat, felemelkednek és leborulnak előtte (2,2.8.11; 9,18; 15,25).

A leprától való megtisztulást kétségtelenül a messiási idők jeleként várták (11,5), miközben e betegség borzalma összefoglalja a többi betegség szörnyűségét; az izraelita ókortól kezdődően, miként másutt is, a leprát szociális és vallásos elővigyázatosság vette körül; a rituális megtisztítás a papok számára volt fenntartva (Lev 13); a legnagyobb prófétáknak pedig a leprások meggyógyításának a hatalma adatott (Num 12,10 s köv. 2Kir 5,9 s köv.). A leprásokat eltávolították az emberek közösségéből, és a vallásos közösségbe csak aprólékosan rögzített feltételek mellett térhettek vissza; a betegek messiási gyülekezethez való csatlakozásának az eszméje nem hiányzik történetünk Máté szerinti változatából sem; azonban az a megtisztulás, melyet a leprás kér, egészen más dolog, mint az egyesek fizikai meggyógyulása.

(3) Krisztus meghatódottságáról Máté minden megjegyzést elhallgat, így a történet, miként Lukácsnál is, mind mértékletességében, mind erejében egyaránt nyer. Jézus a nem démonikus betegeket úgy gyógyítja meg, hogy megérinti őket; ezt a mozdulatot, melynek távoli mágikus oka lehet (lásd 9,20; 14,36), a lepra esetében tiltja a Törvény (Lev 5,3); de itt kapcsolat-

ba lehet hozni a kézrátétellel (9,29; Mk 7,33; Mk 10,13), mert a felemelt kéz említése a gesztus tekintélyét emeli ki. Jézus szava követi e gesztust, de nem azért, hogy magyarázza, hanem hogy hathatóssá tegye azt; a hangsúlyt az egyes szám első személye hordozza, ami az ötödik fejezet ellentéteire emlékeztet. Miként gyakran, úgy a három szinoptikus most is azonos kifejezésekkel tudósít a Jézus szaváról, melyet kétség nélkül először a szóbeli tradíció rögzített.

Jézus akaratát (theló) megfelel Isten akaratának, mert egyedül ez az, ami az ő tekintélyét adja; a paraletikus meggyógyításának elbeszélése is (9,1-8) napfényre hozza ezt, és a jánosi krisztológia erőteljesen aláhúzza: "mert én nem a magam akaratát keresem, hanem annak akaratát, aki elküldött engem" (Jn 5,30; 6,38.39 stb.); a bibliai terminológia az egyes személyek legmélyebb egyesülésének az akarat egyesülését tekinti. A gyógyítás egy pillanat műve, és nem vált ki semmiféle vitát sem; Máténál gyakran ez a helyzet; az elbeszélés a negyedik vers felé siet, mert az evangelistának a perikópa kezdetétől fogva ez volt a gondolata.

(4) E vers két része között gyakran ellentmondást láttak: a csoda elbeszélésének teljes tilalma (médeni mindhárom paralel helyen) és a "mutasd meg magadat a papnak" parancsa között; de e két dolog tökéletesen megfér egymás mellett. A csoda terjesztésének, elhíresztelésének tilalma a szinoptikus elbeszélés egyik alapvető témája. A passzió bejelentésével azt jelzi, hogy Krisztus autoritását Istentől és nem az emberektől (vagy a sátántól) azért kapta, hogy alázatos, megalázkodó és szenvedő szolgálatát betöltse. Bár ezek a tilalmak a maguk irodalmi formájában nem tulajdoníthatóak Jézusnak (így Wrede és Bultmann), mivel előzetesen nem lehet megállapítani azokat, de összefüggnek a szenvedő Messiás evangéliumi alakjával, mivel ezek a híradások, akár az elbeszélés többi elemei, nem egy későbbi dogmatika előrevetített tartalmát képezik (Mk 1,34; 3,12; 5,43; 7,36; 8,26 par.). Elfátyolozott kifejezésekkel Jézus messiás voltát csak a passzió napján deklarálta, amikor minden kétséget kizárólag nem tudta megélni a Messiásnak azt az alakját, mellyé válnia kell. Az a rendelkezés, hogy a beteg jelentkezzen a papnál, feltételezhetően az elbeszélés "point"-jét képezi; ez azt mutatja, hogy Jézus egyetért a hivatalos szabályzatoknak való meghódolással, alávettetéssel, és ezzel a hívó izraeliták történeti nemzedéke közösségében maradt, másrészt pedig ez az a törvény, lévén annak a Mesteré, melyet "betölt" (5,17), mivel ő az, aki végbeviszi a gyógyítást, és aminek a becikkelyezésével ő maga van megterhelve. Mint az ötödik rész antitéziseiben, a törvény itt is új értelmezést nyer: bizonyosságot tesz Krisztus autoritásáról; többé már nem a törvény a legfelsőbb hatóság, mert e kifejezés mindkét értelme szerint megtalálta Mesterét, és ezt aényt ki is kell jelenteni a zsidó hatóságokkal szemben (eisz martürion autoisz).

Jézusnak a csoda által meggyógyíthatóhoz intézett parancsa betűhíven megfelel a Leviticus előírásainak (14,1 s köv.); a következő kivétellel: Máté megemlíti azt az áldozatot, melyet Mózes előírt, de anélkül, hogy megmagyarázná a "bűnért való áldozat" lényegét; az egész szertartás a tanúságtétel gondolata köré csoportosulva új jelentést nyer, a tanúságtétel nemcsak a leprás meggyógyításának esetében, hanem a Jézus autoritásának esetében is érvényes. A többes szám (autoisz) alig leplezett polemikus célzás a zsidó vallási vezetőkre, melyet az első evangélium megőriz teljes előadása sajátos szellemiségének.

Fordította: Nagy László

(Pierre Bonnard: L'évangile selon Saint Matthieu. Neuchatel-Paris.
Édition Delachaux-Niestlé. 1970. 112-114.)

Prédikációk

Adorjániné Nagy Aranka

Lelki gyümölcsstermésünk

Alapige: Máté 21,17-19

Bibliailvasás: Galata 5,16-23

A felolvasott versekből a Jézus alakja tűnik elénk. Valósággal kilép a bibliai sorok közül. A betániai út főgefái között jár. A faluból jön, ahol az éjszakát töltötte. Ott lakik a barátja, Lázár, és annak két nővére, akik mindig otthont nyújtanak neki, ha jeruzsálemi fárasztó napjai, az írástudókkal való vitái, harcai után kimegy hozzuk megpihenni, miként most is tanítványaival együtt. Jó lenne hosszabban időzni Betániában. Jó lenne erőt gyűjteni a meghitt és megértő környezetben, de reggel van újra, és Jézus visszatér harcai színterére, Jeruzsálembe. Sok még a mondanivalója, sok még a tennivalója, de nagyon közeleg már a vég.

A mi hazai vidékeinken alma-, dió- vagy szilvafák szegélyezik az utakat, és hullatják a vándorok, az utasok számára gyümölcsseiket. Palesztinában fügefák állnak az utak mentén, és évente háromszor hoznak gyümölcsöt. Jézusnak feltűnik egy igen lombos, nagy koronájú fa, mely pompázva sokat ígért. Ujjai kutatnak a levelek között. Joggal keres gyümölcsöt, hisz minden évszakban lennie kell rajta. Nem talál. Ítéletet mond felette. Gyümölcsöt nem szabad és nem lehet többé teremnie. De még ez sem elég! Tökéletesen és azonnal el is pusztítja.

Számunkra szokatlan és megdöbbentő a Jézus pusztító hatalmával való találkozásunk. Alig van rá példa az evangéliumokban. Őt az Írás majdnem minden lapján mint éltető és teremtető, mint megújító és újjáteremtő hatalmat látjuk. Már Ézsaiás is úgy mutatja be, mint aki még a megrepedt nádat sem törí el, aki még a pislogó méceszt sem oltja el. Mindenütt irgalom és kegyelem jár a nyomában. Az eléje járuló vaknak visszaadja látóképességét. Az elébe járuló süketnek megnyitja fülét. Még a holtakat is feltámasztja. Miért pusztít itt és most, ezen a helyen? Jézus semmit sem tesz véletlenül. Valamit közölni akar az őt kísérő tanítványaival. Döbbenetes tette jóslat, prófétai jel, mely a választott nép gyümölcstelenségére, örök engedetlenségére, Istenével szembeni hálátlanságára mutat. Elpusztít egy fát, hogy kézzel foghatóan megértesse: így jön el pár évtized múlva Izraelre az ítélet. Tűzben megpörkölve így fekszik majd romjaiban a szeretett város, Jeruzsálem.

Minden élő valóságnak be kell töltenie hivatását, meg kell hoznia a maga gyümölcsét, mert másképpen az Úr elveszi termőkéességét. Mi magunk is mérgeledünk, ha növényeink meddőek. Mint haszontalanokat, hogy ne foglalják hiába a helyet, eltávolítjuk, kivetjük kertünkéből. Mi is ítélünk, mi is selejtezzük. Rajtam, rajtad is keres az Úr. Közeli hozzád, mert azt látja, hogy külsőleg lombos vagy, mert azt látja, hogy testileg egészségben, erődjelében vagy, ifjúságod szépségében virulsz. Sokat ígérő a megjelenésed, különösen itt a templomban, a legszebb öltözetedben, ragyogóan tisztán. De van ezenkívül az életednek sokféle eredménye, termése is, amit becsülettel és szorgalommal szereztél. Van házunk, megtakarított pénzünk, diplománk van, szakmánk. Ezenkívül van tisztességünk, becsületünk, szép családjunk. Unokák, gyermekek koszorúja veszkörül. Ezek itt érvényesek és értékesek a világban; itt fontosak; itt dicsekedhetünk velük.

Jézus azonban még többet akar. Ujjai a lombok között kutatnak. Jézus rajtunk és bennünk a belső ember gyümölcsseit is keresi. Mik ezek a belső értékek? Pál apostol segít nekünk, amikor a Galatákhöz írott levelében felsorolja a lélek gyümölcsseit. Ezek a következők: szeretet, öröm, békeség,

béketűrés, szívesség, jóság, szelídség, mértékletesség. Hogyan tudjuk kitermelni ezeket? A magunk erejéből nehezen. Csak úgy, ha maga Jézus segít. Ő meg is ígéri ennek a lehetőségét: Aki énbennem marad, az terem sok gyümölcsöt (Jn 15,5). A folyóvíz mellé ültetett fák csodálatos termést hoznak, mert gyökereiket táplálja a közeli forrás (Zsolt 1,3). Ha Igéje bennünk munkálkodik, bámulatos dolgot tehet bennünk. Aki Krisztus közelében él, vagyis aki mind a templomi istentiszteleten, mind magánáhitatában naponta engedi magába áramlani az Igét, az meg fogja teremni a maga lelki gyümölcsseit.

Aki Jézuson kívül éli az életét, lehet, hogy világ szerint sok pompás eredményt tud felmutatni, de belül természeti ember, vagyis beoltatlan vad fa marad, aki a külső mutatós lombozat mögött a maga gonosz gyümölcsseit termi. Ezeket szintén felsorolja Pál apostol a Galata-levél ötödik részében a test gyümölcssei megnevezés alatt. Ezeket bőségesen termi sok emberi élet, és mérgezi velük a környezete életét. Érdeemes megnéznünk magunkat ennek az apostoli bűnlistának a tükrében: Átkos és szégyenletes, savanyú és fanyar termések ezek, amelyekről nem üdül fel a mellettünk élő vagy a tőlünk felüldülést remélő lélek.

Ne mondd azt, hogy életed alkonya felé tartasz és minden vonatkozásban lejárt számodra a gyümölcsstermés ideje. A lélek gyümölcsseit Jézus minden évszakban keresi. Az élet tavaszában járó gyermek kezdi, akitől nem csupán a kiváló tanulmányi eredményt, de a szívesség, a jóság és a szelídség gyümölcsseit is elvárja. Egyaránt keresi az élet nyarában járó felnőttön vagy az élet őszében járó öregben. Ezt a fajta termést nem lehet kívülről, díszként rátenni az életünk fügefájára. Ennek mélyen bentről kell fakadnia. Lehetetlen, hogy azok, akik igaz hit által öbelé oltatnak, a háládatosság gyümölcsseit ne teremjék - tanítja hitvallásunk. Teremjünk hát mindaddig, amíg nem késő. Teremjük az élet gyümölcsseit, hogy ne essünk majd ítélet alá, amikor szembe kell állnunk vele, aki keresni fogja rajtunk az örök értékű eredményeket. Minden itt marad, amiért életünk folyamán dolgoztunk. Itt marad házunk, itt maradnak egyéb javaink, szeretett tárgyaink, tudományos, művészi vagy szakmai eredményeink, de a lélek jó gyümölcssei hitünk, reménységünk és szeretetünk igaz áldozatai lesznek mennyei Urunk szent orcája előtt. Ámen.

Antal József

Felszabadulás, de mire?

Alapige: Jeremiás 34,17

Bibliaolvasás: Jeremiás 34,8-17

Egy évezredekkel ezelőtt, tőlünk távol, más történelmi, politikai és gazdasági körülmények között végbement eseményről tudósít Igénk, de belőle mégis ráismerhetünk a saját helyzetünkre, és az akkor történelemből, elhangzottakból itt és most nekünk is lehet és nekünk is kell tanulnunk.

I.

Az első hasonlóság az, hogy Isten szabadságot hirdetett. Kiknek? A rab-szolgáknak.

Tudnunk kell azt, hogy ezek nem idegen földről zsákmányolt vagy valamilyen büntett következtében kényszermunkára ítélt emberek voltak, hanem zsidók, akik eladósodtak, szerencsétlenekké lettek, vagy a szüleik adták el őket szorultságukban. Isten megparancsolta, hogy az ilyenek minden hetedik esztendőben szabadon kell bocsátani, de a gazdagok vonakodtak betartani ezt a parancsot. Abban az időben Sedékiás király megeskette az

egész népet, meg is fogadták ünnepélyesen a fejedelmek és a főemberek, hogy többet nem tartanak zsidó rabszolgát - csak éppen nem tartották be.

Ekkor hirdetett Isten maga szabadságot!

El tudjuk-e képzelni, mekkora örömet jelentett ez sokaknak? Nagyon jól el tudjuk képzelni, hisz mi is átéltünk valami ehhez hasonló a közelmúltban.

A hasonlóságot a két helyzet között még részletesebben felfedezhetjük. Isten eleve szabadságot hirdetett népének. Ezt általában nem tartották be. Sedékiás király idejében megígérték, de ennek ellenére nem tartották be. Ekkor Isten akarata ellenére szabadította fel a rabszolgáikat.

Isten nekünk is, a 20. században élő embereknek szabadságot szánt. Tudjuk, hogy ez nem valósult meg. A háború után ünnepélyesen meghírdették, hogy ezután nem lesz elnyomás, szolgaság, rabság. Csak éppen nem tartották be! Most pedig a vezetők, az elnyomók akarata ellenére hirdetett szabadságot.

Különös folytatása van az örvendetes bejelentésnek: "hirdetek néktek szabadságot ... a fegyverre, a döghalálra és az éhségre". Van ilyesmi egyáltalán? Hogyan kell ezt érteni?

Nézzük előbb az akkori helyzetet. Amikor azt olvassuk a 10. versben, hogy egyöntetűen mindenki beleegyezett a fejedelmektől lefelé, hogy szabadon bocsássa a rabszolgáját, van egy zavaró érzésünk: túl szép ez ahhoz, hogy igaz legyen. Ilyen még nem történt soha sehol. Kell valaminek lennie az esemény hátterében. És volt is! Éspedig egy nagyon prózai dolog. És keserves dolog. A 7. versben azt olvassuk: "A babiloni király serege pedig vívja vala Jeruzsálemet és Júdának minden városát..." A többit könnyű kikalkulálni. A rabszolgák elsősorban a mezőn dolgoztak. Most nem mehettek ki a mezőkre az ellenség miatt, tehát nem vették hasznukat. A várost viszont védeni kellett, ehhez pedig minél több harcosra, fegyverforgató emberre volt szükség. Fegyvert viszont nem adhattak a rabszolgák kezébe. Előbb fel kellett szabadítani őket.

Miért voltak tehát mindnyájan hajlandók szabadon bocsátani a rabszolgáikat? Mert egyszerre mind magukba szálltak, hívókké lettek, megjavultak? Egyáltalán nem. Hanem azért, mert Isten a történelmi események által rákényszerítette őket.

És miért jött nálunk 89 decemberében a szabadulás? Mert egyszerre megváltozott a legnagyobbtól lefelé az a sok rabszolgatartó? Egyáltalán nem. Hanem azért, mert Isten a történelmi eseményekkel kényszerítette őket erre.

II.

De nézzük meg közelebbről, mire szabadultak fel akkor az emberek. A gondtalan, nyugodt, boldog életre? "Fegyverrel" - olvassuk. Hogy harcoljanak és talán "szabadon" meghaljanak. Sőt azt is olvassuk, hogy "döghalálra és éhségre". Mindezek a háború velejárói, de ez volt akkor és ott a szomorú helyzet. Nem sok örömük telt a felszabadulásban.

És mire szabadultunk mi fel? Gondtalan, nyugodt, boldog életre? Könnyen meggyőződhattunk arról, hogy nem. Sokkal inkább fegyverre, döghalálra és éhségre. Hogyan?

- Fegyverre, vagyis küzdelemre, mert ellenségeink még nyíltabban és hevesebben támadnak, mint a múltban, és a légelemibb emberi jogainkért naponta elkeseredett harcot kell vívniuk.

- Döghalálra, mert hiába kaptuk tonnaszámra a gyógyszert és az orvosi felszerelést, hiába rendült meg a világ szíve a fogyatékos gyermekektől és általában az egészségügyi állapotokról készült felvételek láttán, titokzatos módon minden odalett, és nyöghetnek tovább a betegeink, mert ha lehet, még rosszabb a helyzet, mint korábban volt.

- Éhségre, mert feléltük a kis készletet meg a segélyszállítmányokat, és retteget nézünk szembe a jövő esztendővel.

És ide kívánczok az utolsó mondat is: "odaadlak titeket a föld minden országainak utálatára". Igen, van végre világúttlevelünk. Nem kell újból

és újból kérvényeznünk, sorba állunk és hónapokig, esetleg esztendőig várunk, amíg útlevelet kapunk. És ott ékeskedik útlevelünk első lapján a boldogító bejegyzés, hogy "minden országra érvényes". Az ország határai megnyíltak, csak éppen a világ országainak a kapui csukódnak be rendre elöttünk. És miért? Mert utálatára lettünk a világnak. Hamarosan elégük lett belőlünk.

Mindent összefoglalva elmondhatjuk, hogy legalábbis egyelőre nem sok örömünk telt a felszabadulásban, akárcsak az akkori zsidóknak.

III.

Az eddig elhangzottakkal kapcsolatban bárki tehet egy nagyon komoly ellenvetést. Azok a szegény rabszolgák igazán nem tehetek arról, hogy az uraik olyan szívtelenek voltak. És ugyanúgy mi sem tehetünk róla, ha ellopták a forradalmunkat és nagyjából ugyanazon emberek lényegében ugyanolyan módszerekkel vezetik az országot.

Nekünk azonban elsősorban nem felfelé kell néznünk az ország, vagy a megyék, vagy pedig a vállalatok vezetőire, hanem magunkra. Van-e valami lényeges változás az életünkben? Nem a körülményekben, hanem ott belül. Istenhez való viszonyunkban. Most, amikor igazán szabad, járunk-e többen a templomba, mint az elmúlt években? És az embertársainkkal való kapcsolatainkban mi változott meg? Én legalább nem hallottam olyan esetet, hogy valaki a szabadulás örömeiben például azt mondotta volna: "Ha Isten megkönyörült rajtunk, hálából szót fogadok neki és kibékülök az atyámfiával." A kis pénzünket ugyanúgy szorongatjuk, mint a nagyok a sokat. Ugyanúgy érzéketlenül hagynak az embertársaink szenvedései, mint régen. És elsősorban azért lettünk utálatára a világnak, mert csak a szobafogságtól szabadultunk meg, de nem a bűneinktől, de nem saját magunktól. Mert csak bizonyos körülmények változtak meg, de mi magunk nem.

Isten a sokkal erősebb ellenség kezéből sokszor szerzett csodálatos szabadulást népe számára. És mindig akkor, amikor a szívükkel hozzá fordultak. Isten szabad, boldog és emberséges életet akar minden gyermeke számára. A zsidók nem fogadtak szót neki. Jeremiást börtönbe vetették, továbbra is rabszolgákat tartottak, egymást továbbra sem becsülték. Az eredményt tudjuk: Jeruzsálem rövidesen elpusztult.

A kérdés az, hogy miért olvassuk-hallgatjuk most ezt a régi történetet. Nyilván nem az érdekesség kedvéért, hanem mert "megírtattak a mi tanulságunkra".

"Mi lesz velünk, mi vár ránk?" teszik fel naponta sokan a kérdést. És jogosan. Itt a templomban a legegyszerűbb lenne azt mondani, hogy minden Istennél van. Ő aláz és ő magasztat. Ez így igaz. De az is igaz, hogy az ő munkáját nem tőlünk függetlenül akarja végezni. Aki Jézus Krisztusban megszerezte számunkra az igazi szabadulást, az új életben való járás lehetőségét, az el is várja, hogy Szentlelke segítségével ebben az új életben járjunk. Hogy engedelmeskedjünk neki és szeressük, tiszteljük egymást. Ha pedig nem - még kimondani is rossz; de a próféta sorsa az, hogy szépítgetés nélkül tolmácsolja Isten szavát -, szerez az Úr nekünk is szabadulást: kinek fegyverre, kinek dőghalálra, kinek pedig éhségre.

Bárcsak szívünk szerint oda tudnánk fordulni mindnyájan az Úrhoz, hogy szerezne igazi szabadulát a számunkra és részünk lehetne már itt a földön egy boldog, emberséges életben! Ámen.

Isten műhelyében

Alapige: 1Sámuel 22,5

Bibliaolvasás: 1Sámuel 21,10-22,5

Élete mélypontján látjuk itt Dávidot. Az őt üldöző Saul elől el kellett menekülnie. Ott kellett hagynia a fényes királyi udvart, feleségét. Az Akhimélek paptól kapott őt kenyér és a legyőzött filiszteus Góliát kardja egyetlen vagyona, amivel nekivág a világnak. De még az sem elég, hogy most semmije sincs. Mikor Ákishoz, Gát királyához menekül, s ott híre megy, hogy ő kicsoda, megrémül, hogy Ákis elfogatja. Bolondnak teszi hát magát: a nyálát folytatja le a szakállán, és magában beszélve, őrzöngve irkál a kapuk ajtajaira, míg végre így szól Ákis a szolgálknak: Szűkölködöm-é örültekben, hogy idehoztátok hozzám, hogy bolondoskodjék előttem? És Dávid így megmenekül. De valamit mégis otthagyt Ákis udvarában: az emberi méltóságát. Olyan mélyre kerül, hogy még ezt is el kell dobnia magától. Ezután már nem is marad egyéb hátra, mint az Adullám barlangja, a "szoros barlang", ahogy mondanák magyarul a nevét. Egy barlang, és ráadásul még az is szűk és szoros. Egy barlang, ahová úgy jutott, hogy a hozzá vezető úton meg kellett tanulnia csalódnai az emberekben, elhagyta otthonát, a jómódot, s a rémületben megtanult hazudni. Minden emberi méltóságát eldobva, örültnek tetteti magát. Nagy mélységek nyílnak ebben a barlangban. Vajon miért engedte idejutni Isten Dávidot?

A félelet megdöbentően egyszerű: Azért, mert Isten szerette Dávidot! Isten ebben a szeretetében elhívta és királlyá kívánta tenni Dávidot. Isten, mivel szerette Dávidot, azt akarta, hogy jó király legyen belőle. Azért választotta őt, a legkisebbet a nem nagy rangú család gyermekei közül, hogy megtapasztaltassa vele, hogy mi a kegyelem. Legyőzette vele Góliátot, hogy izlelje meg, mit jelent Istennel indulni a küzdelembe. Odaállította az irigykedő, gyilkosságra is kész mellé, hogy meglássa, miként torzítja el egy király emberi arcát a sértett hiúság, a gyűlölködő irigység. Hogy meglássa: milyen, amikor a gonosz léleknek ad helyet szívében az ember. Megízleltette vele a hatalom és a hiúság kísértéseit is akkor, amikor táncolva jött elébe a nép és diadaléneket zengett: legyőzte Saul az ő ezerét, Dávid is az ő tízezerét. Aztán amikor úgy látszott, hogy mindene megvan, Isten mindent elvett tőle: hatalmat és vagyont, dicsőséget és otthonát, a legegységesebb emberi méltóságot, és letaszította a csavargó bolondok közé. S mindezt azért tette Isten, mert szerette Dávidot és azt akarta, hogy Dávidból jó király legyen. És az Isten szerinti királlyságnak éppen ez volt az útja. Itt vezetett át az út, az Adullám barlangján keresztül vezetett az út, hogy megtanulja Dávid: az ember valakiből senkivé lehet; hogy megtanuljon irgalmat érezni a senkik iránt. Csavargó örültté kellett lennie, hogy majd később egy csavargó gyalázkodására tudja azt mondani: hagyjátok, hátha Isten mondatja vele. Meg kellett járnia a leverettetést, a vereség útját, hogy megértse: nem ő, hanem Isten az, aki győz.

Istennek célja volt vele. Ezért engedte az Adullám barlangja mélységéig. Mert ez a barlang és a hozzá vezető út Isten műhelye volt, ahol formálta, alakította, készítette az eljövendő király arcát. Még ennek ellenére is volt folt készíten ezen a korábbi arcon. Mennyit kellett csiszolnia rajta Istennek, hogy azzá váljon, akivé lett.

Istennek célja van veled is. Felkészít bennünket is valamire. Nekünk is akar adni egy szép királyi örökséget: az örök életet, ahol majd "Krisztussal minden teremtményen uralkodom" - ahogy Káténk tanítja. Ezért ne csodálkozz, ha téged is betesz Isten az ő műhelyébe, az ő vésője és kalapácsa alá. Ne csodálkozz, ha tőled is elveszi sokszor azt, amiről azt hitted,

hogy a tied. Ne csodálkozz, ha Adullám barlangjáig szorít, ha rádöbent arra, hogy önmagadtól semmi vagy. Ne csodálkozz, ha saját keserves tapasztalatodon keresztül tanít meg az irgalom útjaira. Mindez megdöbbenően egyszerű dologban leli magyarázatát: Szeret téged Isten, miként Dávidot szeretete. Műhelyében felkészít téged örökséged átvételére, hogy így Isten királyi gyermeke lehess. Ne gondold, hogy mindez meghaladja a te erődöt és a szükséged mértékét: figyelj meg, még így is, most is sokszor irgalmatlan és érzéketlen vagy másokkal szemben. Még így is, most is sokszor csak a mulandóba kapaszkodsz, és engeded elveszíteni az örökkévalót. Még most sem tudsz úgy szeretni, ahogy kellene, és valószínűleg sokkal önzőbb vagy annál, mint ahogy Krisztus kívánja, hogy éljünk. Még így is sok folt marad a mi "kiályi" arcunkon, amit csak Krisztus érettünk hullott vére tud lemosni.

De itt a szoros barlangban Dávid nem marad egyedül: Isten gondoskodik róla, hogy ne maradjon úgy. És azok, akik megjárták a maguk életének Adullám barlangjait, elmondhatják, hogy Isten ott is gondoskodott róluk. Dávidhoz odamennék testvérei és szülei. Maradhattak volna talán jobb körülmények között is. Nem olvassuk, hogy Saul üldözte volna őket. De még ha üldözte volna is, mehettek volna más, jobb helyre. Ők azonban vállalják Dáviddal a közösséget. Nagy dolog ez: vállalni a másokkal a közös sorsot. Ez az alapvető nagy dolog minden igaz barátságban, de minden igaz házasságban is. A közös sorsvállalás! A "vele tőrök, vele szenvedek" mindent meghatározó esküje. Itt, a próbák és a szenvedések földrengéseiben látszanak meg a lélek alapjai. Amikor a szenvedést kell vállalni a másikért és a másikkal; akkor lesz nyilvánvalóvá az igaz szeretet. Ezen a ponton bomlanak fel a hazug barátságok és az érdekházasságok. De itt lehet fenségesen nagygyá a szeretet.

Bennünket Jézus tanít erre a sorsvállaló szeretetre. Nemcsak a Dávid családja, hanem egyenesen maga Isten Fia. Messzebb jött Jézus utánunk, mint Dávid szülei és testvérei szeretettük után. Nem földi országhatárokat járt meg, hanem az örökkévalóság határából jött a betlehemi istállóba és a golgotai keresztre. Emberré lett, hogy vállalni tudja esendő emberségünkkel a közös sorsot. Úgy vállalta ezt, hogy magára vette bűneinket, s Adullám barlangja helyett a szűkebb és mélyebb szakadékba: a halál és a poklok mélységébe szállt alá, hogy bennünket megszabadítson. Csak az ő nyomában tudunk elindulni mi is a sorsvállaló szeretet felé.

Hogy megörülhetett Dávid, amikor meglátta az övét! Hát mi ne örüljünk-é, mikor Isten Fia jön utánunk?

Dávidhoz aztán odagyűlnek az eddigi idegenek is. "Akik nyomorúságban valának, és mindazok, akiknek hitelezőik voltak és minden elkeseredett ember." Eddig nem nagyon vett tudomást róluk Dávid. Lehet, hogy látta valamikor még jó napjaiban őket, de nem törődött velük. Most a közös nyomorúság összehozta őket. Isten kezében áldott gyógyszer lehet a közös nyomorúság is. Két ismerősöm évtizedekig haragban volt egymással. Valami félreértés szülte köztük a haragot. Egyikük hiába próbálta eloszlatni azt. Nem sikerült. Aztán szétszórta őket az élet. De Isten kegyelmes volt hozzuk. Mielőtt magához szólította volna az egyiket, úgy rendelte, hogy ellenkező irányból érkezve egy nap egy szobába, egymás mellett álló ágyba kerüljenek. Mind a ketten nagyon súlyos operációra vártak a vásárhelyi sebészetten. Éppen csak át kellett nyúlniuk, hogy megszorítsák egymás kezét, kibéküljenek és együtt imádkozzanak a nagy út előtt. A mi kezünkben a jólét is nyomorúsággá válhat. Isten kezében a nyomorúság is áldássá lehet.

Dávid a maga nyomorúságában a szüleire gondol. Nem maga felett van első-sorban kétségbe esve. Öregedő szüleit viszi Micpába, Moáb királyához, hogy ott elhelyezze őket. Természetes is ez, hisz úgy írja az Újszövetség, hogy "a szeretet nem keresi a maga hasznát".

Isten világában inkább természetellenes az a sok beteg, csak a maga hasznát kereső ember, aki még a hozzá közel állókon is átgázol azért, hogy neki több legyen.

Isten itt is helyet készít Dávidéknak. A sokszor ellenséges Moáb királya ad otthont a menekülteknek. Istennek hatalma van megmentetni Mózeset a fáraó

lányával. Dávidékat a Moáb királyával. Téged is talán éppen azzal, akire még álmodban sem mernél gondolni. Valóban úgy van, ahogy énekeltük: Az Úr csodásan működik...

Dávid pedig közben tudatosan készül valamire: Hadd jöjjön ide hozzátok az én apám és az én anyám, míg megtudom, hogy mit fog cselekedni velem Isten mondja. Dávid készül arra, hogy Isten tenni fog vele valamit. Felkészíti magát az Isten akaratának való engedelmeskedésre. Tudja, hogy élete nem céltalanul sodródó falevél, hanem Istennél számon tartott élet. A tied is az. Krisztus mondta: még a fejünk hajszálai is számon vannak tartva a mi Mennyei Atyánknál. Dáviddal sem és veled sem az lesz, amit te vagy mások akarnak, hanem amit Isten akar. Ezért kell nekünk is úgy szólnunk, miként Dávid szólt. Isten akaratát kell keresnünk, hogy amikor megjelenik életünk sorsfordulóin, tudjuk felismerni őt és boldog bizalommal tudjuk alárendelni magunkat neki. De tudjunk várni is reá. Zúgolódás és türelmetlenség nélkül. Tudjuk elfogadni azt, hogy Isten nem mindig mondja meg előre azt, hogy mit és hogyan akar. Amíg megtudom... - mondja Dávid. Ebben benne van: Most még nem tudom. Most itt vagyok a magam nehéz körülményei között, de tanácstalanságomban, tudatlanságomban is tudok egyet. Éspedig azt, hogy velem úgy lesz minden, ahogyan Isten akarja.

Velünk is akar valamit Isten. Sok közbeeső akaratát nem tudjuk, de egyet, a legfontosabbat igen: Isten azt akarja, hogy minden ember üdvözljön és az igazság ismeretére eljusson. Ezért Isten mindazt a rosszat, amit e siralomvölgyben reám bocsát, javamra fordítja, mivel ezt megcselekedheti mint mindenható Isten, és meg is akarja cselekedni mint hűséges Atya.

Ebben a bizalomban él Dávid Moáb várában. De nem sokáig. Isten máris üzen neki Gád prófétán keresztül. Ne maradj a várban, hanem eredj el Júda földjére. Mintha ezt mondta volna: Igaz, hogy elüldöztelek hazulról, de azért mégsem jó helyen vagy itt, Dávid. Nem ez a te helyed, Dávid. Menj haza! Nem lehet olyan egyszerűen otthagyni azt a földet, amit neked adott az Isten. Nekünk is szól az Ige: Menj haza! Mindig haza kell térnünk. Fel kell vennünk a keresztet, ami elől olyan szívesen elszöknénk, amit olyan szívesen eldobnánk magunktól. Isten visszaküldi Dávidot, mert Dávidnak most meg kell tanulnia, hogy akkor is szeresse régi otthonát, amikor az otthontalansággá változott, Dávidnak még otthon is ki kell járnia a megbotcsátani tudás iskoláját.

Isten hazaküldi Dávidot. Hazaküld téged is, engem is. De nemcsak hazaküld, hanem haza is hív magához. Ez az adventi idő is az ő hazaküldésének és hazahívásának az ideje.

Mi is elindultunk. Lehet üresen, szorongó szívvel, lehet reménykedően és örvendezve, de mindenképpen bűnös és esendő emberiségünkkel. De elindultunk, hazafelé: Isten felé. S a mi legnagyobb vigasztalásunk az, hogy még mielőtt mi elindultunk volna, már azelőtt régen elindult felénk és szembejön velünk az úton az advent Királya: Jézus. Ezért lehet és lesz nekünk is boldog megérkezésünk. Ámen.

Dávid a pusztában

Alapige: 1Sámuel 23,19-28

Bibliaolvasás: Zsidókhöz 11,32-40

Az Ige arról szól, hogy Dávid menekül. Mióta Saul elüldözte magától, élete csupa menekülés. Most is menekülőben van. Minden elmaradt mögötte, elmaradt a dicsőség, elmaradt az otthon, elmaradt sok minden, és számára már nem maradt egyéb, mint ott a pusztaságban a Hakila halma, ami azt jelenti magyarul: sötét, fekete halom. Sokszor van úgy az ember életében, hogy a szép dolgok elmaradnak tőlünk, elmarad tőlünk az öröm és az egészség, a boldogság és az előrehaladás, és néha mi is úgy vagyunk, hogy csak egy fekete halom marad. A bánat halma, az aggodalom halma. Valahogy úgy lenne természetes, hogy amikor valaki az emberi mértékek szerint annyira becsültes és igaz szeretne lenni, mint Dávid és mégis ellene tör az irigység és a gyűlölet, amikor nem marad számára semmi más, csak egy fekete halom a pusztaságban, csak e rommá vált bűvőhely, ahová beszorulhatott azokkal, akik vele voltak, hogy akkor, legalább akkor sajnálják meg az emberek, hogy akkor legalább mondanák azt, akik ott laknak a Zif pusztájához közel: sajnálatra méltó ez a Dávid! Valahogy úgy lenne jó a mi életünkben is, hogy amikor valakinek az élete egy fekete halommá, vagyis csupa gondná és bajná, küszködéssé és betegséggé válik, hogy akkor, legalább akkor körülvegye a szeretet, hogy azok, akik körülötte vannak és ismerik, csak csupa jó szándékkal közelítsenek hozzá.

Így kellene hogy mi is másokhoz közelítsünk! De mégis mást olvasunk ebből a történetből. Jönnek a zifeusok, és még egyet ütni akarnak Dávidon. Vajon mi lett úrrá felettük? Az irigység, a gyűlölet? Vagy a hízelkedés, amiért Saul udvarában kitüntetés vár reájuk? Nem lehet tudni, hogy ezek közül az érzések közül mi uralkodott jobban bennük, de biztos, hogy ott volt lelkükben az a gonosz, ami ennek az üldözött embernek a vesztét akarta és még a bánat fekete halmáról is el akarta üldözni őt.

Valahogy olyan fájó olvasni és hallani ezt a történetet, mert ebben a történetbe bele van írva az, hogy ilyen az ember. Sokszor fájó szemlélni az életet, mert az életben is azt tapasztaljuk, hogy az emberi önzés, gonoszság és rosszakarat mindig felüti a fejét. Ezért sokszor kell szomorúan, keserűen és csalódottan megállapítanunk: ilyen az ember! Ha őszinték vagyunk, úgy fáj sokszor a magunk életére néznünk, mert ezt a gonoszságot meg ezt a rosszindulatot nemcsak itt lehet megtalálni a zifeusok szívében és nemcsak ott lehet megtalálni a többi ember szívében, hanem meg lehet találnunk a magunk szívében is. Meg kell tanulnunk megvallani nemcsak azt, hogy ilyen a bűn, ilyen az ember, hanem azt is, hogy ilyen vagyok én! Ide jut el legnehezebben az ember! Amíg ezt megtanulja, amíg nemcsak a zifeusokra és másokra tud mutatni, hanem saját magára is, amíg nemcsak másokból tud kiábrándulni, hanem saját magából is és le tudja hajtani a fejét és azt tudja mondani: lám, ilyen vagyok én, addig sok szem lepereg az idő homokóráján. Lehet, hogy nem mindig sikerül az, hogy jó legyek; lehet, hogy csak néha sikerül, néhány pillanatig, esetleg néhány óráig jó lennem. Lehet, hogy néha vannak szép, igaz érzéseim; lehet, hogy néha nem vétkezem, mert fogja Jézus a kezem, de amikor égi vezetés nélkül járok, bizony akkor ilyen vagyok én. Ilyenkor rosszat teszek másoknak, vagy megbántok valakit, vagy nem segítek felebarátomon, vagy a legjobb esetben nem érdekel a más fekete halma, sötét és bánatos bűvőhelye.

A második dolog, amit ebből a történetből látunk, az, hogy amikor ezek a zifeusok odamennek hízelkedni Saulhoz és azt mondják neki: "...minthogy lelked fő kívánsága az, hogy lejjj, ó király, jöjj le: és a mi gondunk

lesz, hogy a királynak kezébe adjuk őt." - Ekkor így válaszolt Saul: "legyetek megáldva az Úrtól, hogy szánakoztok rajtam".

Saul az Istenre hivatkozott; arra az Istenre, akinek tanácsát már rég nem kéri; arra az Istenre, kinek prófétájával szembefordul; arra az Istenre, aki már királlyá kente Dávidot, arra az Istenre, kinek Dávid nevű gyermekét üldözi most! Saul visszaél Isten nevével! Sok mindennel visszaélt az ember ezen a földön! Sok szép szóval. De talán leginkább Isten nevével élt vissza az ember. Talán legtöbbször úgy hivatkozott Istenre, hogy közben szavai mögött ott lapult az önzés, a hazugság, a csalás, a gyűlölet. A maga bűneit és a maga csúnya szívét próbálta betakarni az Isten szép nevével, amikor így szólt és szól: legyetek megáldva az Úrtól, vagy verjen meg benneteket az Isten!

Sokszor talán mi is így voltunk. Gondoljunk csak vissza az életünkre. Hibáinkat, bűneinket hányszor igyekeztünk letakarni, elrejtteni azzal a drága szóval: Isten. Néha, amikor komolyan hibáztunk, azt próbáltuk mondani: így akarta Isten. Amikor ellenségünk rosszul járt, az az ellenségünk, akiért nekünk imádkoznunk kellett volna, azt mondtuk: megverte az Isten. És közben ott rejtőzött szívünkben a gyűlölet és a bosszúállás indulata. Sokszor próbáltunk mi is elrejtőzni e szó mögé: Isten. Ez a név valóban elrejt, valóban meggyógyít, valóban megtisztít és valóban megment, de csak akkor, ha nem elbújni akarunk mögötte, hanem leborulunk előtte, ha bocsánatot kérünk tőle bűneinkért és őszintén megvalljuk azokat előtte. De e név mögé hiába próbálunk hazug szóval elrejtőzni. Üresen cseng a Saul szava! Üresen cseng a magunk öngazolása is, amikor hibáinkat, amikor bűneinket Isten nevével próbáljuk eltakarni. Nem lehet elbújni Isten neve mögé, de oda lehet adni a bűnös életünket és nyomorult, vergődő szívünket a jószagos Isten kezébe, hogy megbocsásson és meggyógyítson bennünket.

Saul úgy akarja elfogni Dávidot, hogy Isten neve mögé rejtőzik és egy hazug vallásosság köntösében küldi a zifeusokat Dávid elfogására: "Annak okáért nézzetek meg és tudjatok meg minden búvóhelyet, ahol ő lappang, és minden bizonnyal térjetek vissza hozzám, hogy elmenjek veletek; és ha az országban van, kikutatam őt Júdának minden ezrei között." A zifeusok felkelnek, elmennek, és nemsokára jelentik Saulnak, hogy Dávid a Máon pusztájában van. Saul elindul, hogy elfogja Dávidot, de Dávidot izenettel figyelmezteti valaki a veszélyre. Ebben a történetben, ahol annyi gyűlölség van, annyi hazugság, annyi kétszínűség, ime, van egy névtelen ember, akiről azt sem tudjuk, hogy milyen nemzetiségű volt, hogy miként hívták, csak annyit tudunk, hogy volt egy valaki, aki üzent Dávidnak: Vigyázz, mert az életedre törnek!

Ebben a történetben ez a névtelen ember a szeretet képviselője, a hűség megtestesítője. Nemcsak az egyházban, hanem a világban is, nemcsak a történetben, hanem az életben is a gyűlölet és álnokság hangja mellett mindenütt megtaláljuk a szeretet hangját és a hűség hangját. Nemcsak a gonosz fészkelte be magát az emberi szívbe, de a szeretet is ott lakozik, és nemcsak a gonoszszágot szabad nekünk meghallanunk, de a szeretet és a hűség hangját is meg lehet és meg kell hallanunk az életünkben.

Az Úristen melléd is adott valakit, akiben és aki által meghallod a szeretet és a hűség hangját, aki által üzen neked, akinek a szívén keresztül Isten szeretete szól hozzád. Ilyenkor érezned kell, hogy igazi ajándék ez életed számára. Akár élettársnak, akár szülőnek, akár gyermeknek, akár barátnak hívják, ha bárkinek nevezik is, Isten adja számodra, hogy legyen a szeretet hangja az életedben. Ennek a hangnak ott kell lennie benned is. És ha jól figyelsz szívedre, és ha egyre jobban Jézusra hallgatsz, és ha átadtad neki a szívedet, akkor érzed, hogy a kebledben megszólal ez a hang és küld téged is: Most menj el ehhez a beteghez! Most indulj ahhoz a nyomorulthoz. Most menj el ahhoz a félelemben vergődőhöz, öleld át és segíts rajta, és szeresd és vigasztald, hogy az ő életében is legyen gyógyító szeretet.

Ez az ismeretlen, névtelen ember így és ezért indulhatot Dávid felé. Vezette a szeretet szava. Dávid leszáll rejtkehelye sziklájáról. Már-már

utoléri Saul. Azonban Isten úgy rendezi az eseményeket, hogy válaszfalként mindig kettőjük között van a sziklahegy. Az egyik oldalon megy Saul előre. A másik oldalon jön Dávid vissza. Nem is tudnak egymásról, csak kerülgetik a sziklahegyet. De az is lehet, hogy a végén már tudnak is egymásról, de Saul nem látja meg, hogy merre megy Dávid, és Isten úgy rendezi az események alakulását, hogy mindig közöttük legyen ez az elválasztó szikla, és hogy Dávidot ne lehessen utolérni.

Tapasztaltad-e már ezt az életedben?

Sokszor utánunk jön valamilyen bűn, sokszor nyomunkban jár valamilyen gond, valami nagy megpróbáltatás, valaki rosszindulatú embertárs, de az Úr odahelyez egy választófalat, odahelyez egy sziklát. Ezt a sziklát úgy hívják: Jézus Krisztus. Jézust nevezi az Újszövetség Kősziklának. Sokszor keres téged is a Sátán, már csak egy lépésre van tőled, de mégsem talál reád. Keres a halál, de mivel neked még napokat, sőt éveket adott Isten, nem ér utol. Mellette elhullanak tízen, százan, ezren, te is beteg lehetsz, te is nyomorult lehetsz, de te megmaradsz, mert Isten oda helyezi megmentő Kőszikláját, az áttörhetetlen választófalát, és téged nem tud megtalálni a Sátán és téged nem ér utol a halál. Nem ér utol sem a rosszindulat, sem a gyűlölet mindaddig, amíg Isten véd téged.

Ebben a történetben úgy tűnik, hogy Saul utoléri Dávidot. Már-már Dávid is számol ezzel. Amikor Isten megindít egy egészen váratlan eseménysort. Betörnek a filiszteusok az országba, és elkezdik rabolni a városokat. Ez önmagában bizony rossz, de Isten úgy akarja, hogy ebből a rosszból jó jöjjön ki. Bár a filiszteusok saját akaratukból, zsákmányt szerző bűnös tervük alapján törnek be az országba, mégis Isten a maga eszközeivé teszi őket. Isten úgy rendezi az eseményeket, hogy éppen akkor érkezék a hír betörésükről Saulhoz, amikor már-már utoléri Dávidot. Saulnak vissza kell térnie csapatával az üldözésből. Dávid megmenekül. Életben marad. Lehet, hogy már ezt is megtapasztaltad az életedben. Az Úr Isten sokszor ajtót nyitott számodra. Amikor már-már azt gondoltad, hogy nincs tovább, hogy elveszel a bajban, a gondban, a betegségben, lehet, hogy akkor jön egy még nagyobb baj, és éppen ez lesz számodra a menekülés ajtaja! Istennek hatalma van arra, hogy mindent és mindenkit felhasználjon arra, hogy megszabadítsa és megtartsa választott gyermekeit.

Azért hát ne félj! Te tudod a legjobban, hogy hol vagy most: a Hakila halmán, a Máon 'sziklája alatt. A bánat fekete halmain, a betegség sötét falai által körülvéve, de te tudod: Isten üzen utánad, de te tudod, üzen utánad a szeretet. Te tudod, hogy mi van a szívedben. De Isten mindezek felett és mindenen túl azt is tudja, hogy mit akar veled!

Mikor Saul eltávozott, Dávid visszanéz erre a hegyre, és elnevezi ezt a hegyet "a menekülés kősziklájának". Mi már tudjuk, hogy lelki menedékünket, a mi Urunk Jézus Krisztust is úgy hívják és úgy hívhatjuk mi is: "A menekülés Kősziklája." Isten tudja, hogy mi lesz veled. Isten adott egy Kősziklát, és téged sem ér utol a veszedelem, mert Isten vigyáz reád. S ha majd egyszer, földi életünk végén utolérne Saul, vagyis a halál, és reánk tenné a kezét, Isten majd ott is és akkor is ajtót nyit számodra. Ajtót nyit az örök élet felé, és ott és akkor fogjuk igazán megérteni azt, hogy Jézus a menekülés Kősziklája. Az előbb énekeltük: "Vigy fel engemet a Kőszálra, hogy bátorságom legyen." Legnagyobb ellenségeink, a bűn és a halál ellen is Jézus a mi erős Kőszálunk. A menekülésünk Kősziklája, akit azért adott Isten, hogy általa megmeneküljünk és megtartassunk. Ámen.

Uram, téged tartottunk hajlékunknak

Alapige: 5Mózes 33,27a

Bibliaolvasás: Zsoltárok 90,1-17

Kereken egy fél évszázaddal ezelőtt történt. A templomunk mellett épült református középiskola diákjai voltunk. Az akkori VII. gimnáziumi osztályban éppen magyar irodalomtörténeti órát tartottunk. Néhai boldog emlékezetű irodalomszakos tanárunk Berzsenyi Dániel költőnk A közelítő tél című versét elemezte. E versben a költő a múltó időt természeti képekben szemléltette. A nevezett költemény első szakasza így kezdődik: "Hervad már ligetünk, díszel hullanak, Tarlott bokrai közt sárga levél zörög." A nyár elmúlt, beköszöntött az ősz. Az idő folyását megállítani nem lehet. Lelki szemünkkel látjuk a tegnapi még pompázó virágokat, amelyek ma már hervadásnak indulnak. Halljuk, hogy a sárguló falevelek miképpen hullnak zizegve a földre. A természet is meghalni készül. Azután fájó szívvel sóhajt fel a költő: "Oh, szárnyas idő hamar elrepül, minden műve csak tűnő szárny közt lebeg, Minden csak jelenbe, minden az ég alatt, mint a kis nefelejcs enyész." Azaz minden de minden múló ezen a világon. Semmi sem marad meg. Végül egy szomorú, lemondó kiáltás hangzik fel a költő ajkáról: "Itt hágy és vissza se tér majd gyönyörű korom. Nem hozhatja fel több kikelet soha."

Mint ifjú diákok bizonyára nem gondoltunk akkor arra, hogy feléltünk is elrepül az idő s nem maradunk mindig olyan ifjak, mint amilyenek voltunk akkor. Nem is vettük komolyan, hogy a következő esztendeinket oly hamar megemésztjük. Ha akkor nem, de most egy fél évszázad távlatában, hogy az érettségi bizonyítványt megszereztük, szomorúan kell tudomásul vennünk, bármennyire fáj is, hogy életünk java része immár eltelt s beletorkollott az örökkévalóságba. Az Idő a görög mondavilág szárnyas lován, a Pegazuson oly hamar elrepült, oly hirtelen elszárgult.

Életünk lassan-lassan a vége felé jár. Napjaink porszeméi már majdnem mind leperegtek a homokóra alsó tölcserébe. Elmúlt gondtalan gyermekkorunk, szép ifjúságunk. Életünk derekának derűs és próbás napjaira már csak emlékezünk. Az idős kor, a nemszeretem esztendők küszöbéhez érkeztünk. Életünk letelt hét évtizedének napjai többé már nem térnek vissza soha.

I.

Születésünk pillanatától kezdve a szárnyas idő nyomunkba szegődött. Mind előbbre és előbbre taszított. Hátunk mögött hagyunk kereken hét évtizedet. A szakadatlan futásban elfáradtunk. Erőnk tartalékai lassan-lassan fogyni kezdenek. Ha az élet kíméletlen harcában pihenni kívántunk, oltalmat és menedéket óhajtottunk, hogy új erőt nyerhessünk az élet további harcához, akkor a Jézus szava visszhangzott mindig a fülünkbe: "Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterhelgettetek, mert én megnyugosztalak titeket" (Mt 11,28). S mi bátran vallást tettünk Péter apostollal együtt: "Uram, kihez mehetnénk? Örök életnek beszéde van nálad." Teljes nyugalmat és bizodalmat csak nála találtunk. Ő adott erőt a múltban, ő ad erőt a jelenben is és ő fog adni a jövőben is.

A Jézusban vetett hitünket erősíti meg a mai szent Igénk: Hajlékod az örökkévaló Isten. Éppen neked, aki most hallod ezt, Isten kijelentését: "hajlékod az örök Isten". Ezt énekeltek iskoláskorunkban, életünk minden nagy eseménye alkalmával; nagy ünnepeken, óesztendő estéjén, újesztendő hajnalán s gyászeset alkalmával: Uram, téged tartottunk hajlékunknak" (Zsolt 90,1). A 27. zsoltár pedig megerősíti a mi hitvallásunkat, amikor azt mondja: "Bizonyára elrejt engem az ő hajlékába a veszedelem napján."

A templom az Isten háza. Ez nem azt jelenti, hogy vele csak itt lehet találkozni és másutt nem. Az az Isten, aki az Ószövetség idején a bizonyosság ládája fölött trónolt a szárnyas angyalok között, az az Isten Szentlelke által betölt minden hajlékot. Betöltötte azt a hajlékot is, mely nekünk menedéket és otthont adott életünk minden szakaszában.

Isten tudott rólunk, mielőtt mi fogantattunk volna. "Nem volt elrejtve az én csontom, mikor titokban formáltattam és idomítottam mintegy a föld mélyében. Látták a szemeid az én alakatlan testemet, és könyvedbe ezek mind bele voltak írva, s a napok is, amelyeken formáltatni fognak, holott egy sem volt meg közülvök" (Zsolt 139,15-16). Karja öröktől fogva felettünk lebegett.

Velünk volt Isten karja szülői hajlékunkban, ahol az első szavakat mondta ki ajkunk, ahol az első bátorosan lépéseket próbálgattuk szüleink gondoskodó szeretetétől körülövezve. Szüleink karjai már nem táruznak felénk, már nem ölelnek át, már rég elporladtak, de Isten karja örökkévaló. Oltalma alatt menetelhetünk tovább.

Az örökkévaló Isten karjai mint útmutatók jelölték ki számunkra az utat iskolai tanulmányaink, szórakozásaink, szerelmünk, az életre való felkészülésünk során, akár fizikai, akár szellemi életpályát választottunk magunknak megélhetésünk forrásául.

Isten oltalmazó karjai őriztek meg bennünket az életünk zivataros napjaiban, a háború borzalmas éveiben, árvízveszedelemkor, földrengés alkalmával, nehéz és gondterhes napjainkban. Mint a szirti sas fiókáit, úgy őrzött bennünket az Úr (5Móz 32,11). Amikor a szirti sas fiókái először bontják ki szárnyukat és repülni próbálnak az alattuk tátongó úr felett, amikor szárnyuk ellankad és zuhanni kezdenének a mélybe, akkor az anyasas alájuk repül és hazaviszi őket a biztonságot adó fészekbe. Így őrzött és védett bennünket mennyei Atyánk.

Isten karjának irányítása mellett választottunk élettársat magunknak és megcsaládosodtunk. Isten maga adott örömet gyermekeinkben, amikor azok kacagása töltötte be hajlékunkat. De ha valami nem sikerült az életünkben, ha családukbaj baj és bánat, könny és sírás volt is osztályrészünk, az Úr szólt: Miért sírsz? Karjára ölelt, és átvezetett a nehézségeken. Később az élet útjára bocsáthattuk gyermekeinket. Letelepítettük és elhelyeztük őket. Láthatjuk unokáinkat, harmadízigleni leszármazottainkat s talán a dédunokáinkat is. Hadd áldjuk mély lelki hódolással Istent mindazért a sok jóért, amit kegyelméből ajándékozott nekünk.

II.

Gyorsan elérkezett az az idő, amikor meg kellett válnunk megszokott munkahelyünktől: az íróasztaltól, az iskolai katedrától, a szószéktől, a műteremtől és más egyéb foglalkozásoktól. Mert mindennek rendelt ideje van e földön (Préd 3,1). Nyugdíjasokká váltunk. Új helyzet állt elő az életünkben. Át kellett állnunk egy új életformára. El kell ismernünk, hogy már nem vagyunk azok, akik voltunk. Erőnk se már a régi. Életünkből már nincs annyi hátra, mint amennyit megemésztettünk. Minden folyamatban levő ügyünket el kell intéznünk, mert az elköltözés ideje közel van. A végrendeletet is el kell már készíteni.

Igaz, megerőtlenedünk. Kezünk reszket, térdünk inog. De ilyen erőtllenül is tudunk még hasznosan cselekedni a családi életben. Unokáinkon tudunk még segíteni.

Akinek ideje és ereje van, azt várja az anyaszentegyház szeretetmunkája: "A magasságos Jeruzsálem szabad, ez mindnyájunknak anyja" (Gal 4,26). Aki nem szereti és nem támogatja lelki édesanyját, annak Isten sem atyja. Az Atya Isten karja mindeddig megoltalmazta anyaszentegyházunkat és anyai ölében megtartott minket is. Jó tudnunk: az örökkévaló Isten karjai alatt vannak és segítenek. Ha a családi és egyházi munkákból kivesszük a részünket, akkor nem érezzük azt, hogy már feleslegessékké váltunk az életben. Lehet még valami szépet és maradandót cselekedni.

Több időt szentelhetünk lelkünk ápolására is. Naponként kell készülnünk

az Úrral való szemtől szembeni találkozásra. Vajon miképpen állhatunk meg ítélszéke előtt? Vajon mivel hálálhatjuk meg e földi életünkben mindazt, amit tőle ajándékba kaptunk? Gondoljunk bűneink bocsánatára! Több imádsággal és szentebb félelemmel kell előkészülnünk a mennyek kapuja előtti megérkezésünkre.

Öregedő osztálytársak! Ne sajnáltassátok magatokat, és ne csak magatok iránt legyetek elnézőek! Béketúrásra van szükségetek, mert "a béketúrás próbatételt, a próbatétel reménységet szül, a reménység pedig nem szegyenít meg. Teremtő Istenünk nemcsak a múltban, hanem a jelenben és jövőben is szerető Atyánk lesz.

Fáj, hogy olyan hamar eltelnek a még hátralévő éveink. "Ősz hajjal hintve vagy már" (Hós 7,9). De Jézus szól: "én tiveletek vagyok minden napon a világ végezetéig" (Mt 28,20). Nem az a fontos, ami eddig volt, hanem az a fontos, ami ezután fog velünk történni. "A régiek, íme, beteltek, és most újakat hirdetek, mielőtt meglennének, tudatom veletek (Ézs 42,9). "Ne félj, mert megváltottalak, neveden neveztelek téged, enyém vagy. Mikor vizen megy át, én veled vagyok, és ha folyókon, azok el nem borítanak, ha tűzön jársz, meg nem égsz és a láng meg nem perzsel téged, mert én vagyok az Úr, a te Istened, Izráelnek szentje, a te megtartód" (Ézs 43,1-2).

III.

Fontos megértenünk: életünk küldetés. A magasságos Isten küldött titeket, hogy elvégezzétek azt a munkát, amit rátok bízott. Ez a küldetés az élet alkonyára is vonatkozik. Ne csak így-úgy átvészeljük, hanem valóban éljük meg a még hátralévő életidőt. Éreztétek meg az Úr Jézus szavának igazságát: "Elég neked az én kegyelemem." Életünk minden helyzetében elég számunkra az ő kegyelme. Isten kegyelme őrzött mindnyájunkat, akik közül már tizenhárman a sírba szálltak és tizenegyen még ma is élünk és vagyunk és mozgunk. Isten változhatatlan és örökkévaló kegyelme őrzött meg mindnyájunkat veritékes munkánk során, álmatlan éjszakáink idején, az erőtlenségben és a betegségben, a balsorsban és a jósorban egyaránt.

Az öregkor áldozatvállalása és teherhordozása idején az Úr karjának ereje a mi segítségünk.

Most itt vagyunk újra az ősi templomban, az ősi kollégium mellett, ahová gimnazista korunkban nagy ünnepeken istentiszteletekre jártunk, ahol konfirmáltunk, ahol annyiszor úrvacsoráztunk, ahol házasságot kötöttünk. Itt hallgattuk Isten Igéjét. Ifjú lábunk nyoma rég eltűnt a templom kőpadlózatáról és a kollégium udvaráról, de zsoltáréneklésünk, hisszük, eljutott Isten trónusáig.

Véndiák testvéreim! Íme, ismét búcsúzunk. Ötven év után újra búcsúzunk egymástól, az ősi templomtól és az ősi iskolától, de bízunk abban, hogy Isten karjai ezután is vigyáznak ránk; ezután is vigyáznak ősi templomunkra és áldott iskolánkra.

Őrt áll e templom, vigyáz reánk és öröködik fogyatkozó időnkre. "Íme, nem szunnyad és nem alszik Izráel őrzője" (Zsolt 121,4). Valljuk és hirdetjük: Te voltál, Uram, és te vagy erős Isten! És te megmaradsz minden időnkben. Ámen.

Élet és eledel

Alapige: Máté 6,25

Bibliaolvasás: János 6,1-14

A kenyér a legfontosabb táplálékunk, életünk legdrágább fönntartója. Érette folyik az élet munkája, harca és imádsága, az tartja fenn életünk erejét.

Élet és eledel! Ez a két szó emelkedik ki az Igéből. Előttünk az alkalom, hogy e két hatalom és érték egymáshoz való viszonyát megismerjük, hogy amikor az új kenyérért, az eledelért szakadatlan hálát adunk, tisztába jöjjünk azzal, mi az eledel jelentősége az emberi életben.

Sokan nagyon egyszerűnek látják e kérdést. Hivatkoznak a közismert magyar szólásmódokra: azért élünk, hogy együnk; az a miénk, amit megeszünk; lélek, lélek, de miből élek? Vajon az evangélium szerint gondolkozó keresztyén ember számára is csak ennyi az eledel jelentősége? Az élet csak evés és ivás? - miként az evangéliummal is föl lehet tenni a kérdést.

Jézusnak az imént fölolvastott Igéje formájában kérdés, de lényegében felelet: az élet több, mint az eledel. Előbbvaló, fontosabb, gazdagabb, nagyobb, értékesebb maga az élet, mint az azt tápláló, fönntartó és erősítő eledel.

I.

Sokan vannak, akik Jézusnak abból a tételéből, hogy az életet többre tartja, mint az eledelt, azt a következtetést vonják le, hogy Jézus és az ő egyháza egyáltalán nem tartja fontosnak a földi ember kenyérének, az ételnek, az eledelnek, a testi életnek a fönntartását és táplálását. Az evangéliumot alaposan nem ismerők, abban életellenességet gyanítók úgy vélik, hogy az evangélium csak az örökkévalóság kérdésével foglalkozik és elhanyagolja a földi életnek a valóságos tényeit.

Amiért azt mondja Jézus, hogy az élet értékesebb, mint az eledel, azért nem mondja, hogy az eledelnek nincs értéke, csupán azt jelenti ki, hogy a kettő között fontossági sorrend van. Ha azt mondom, hogy a hitvestársam értékesebb, mint a barátom, nem állítom azt, hogy a barátom értéktelen; ha azt mondom, hogy a munka értékesebb, mint a pihenés, nem állítom azt, hogy a pihenésnek nincs értéke, ha azt mondom, hogy az arany értékesebb, mint az ezüst, nem állítom azt, hogy az ezüst értéktelen. Ugyanígy kell a Jézus kijelentését is tekintenünk, ha azt mondja, hogy az élet több, mint az eledel, ezzel nem mondja azt, hogy az eledel nem ér semmit, nem fontos, nem jelentős az emberi élet szempontjából.

Érdemes megismernünk, hogy Jézusnak milyen megállapításai vannak a kenyér értékéről, hogy ő maga milyen nagyon fontosnak, drágának, értékesnek, sőt egyenesen milyen nélkülözhetetlennek ítéli a kenyeret.

Amikor egy alkalommal Jézus estig tanította a sokaságot és az megéhezett, a tanítványok kérték, hogy bocsássa már haza a hallgatóit. Jézus azonban nem ezt tette, hanem kiadta a parancsot az apostoloknak: adjatok nekik ti enniök (Mt 14,16)! Azóta - akár meghallja és megfogadja a parancsot az egyház, akár nem - a Bibliából szüntelenül hangzik Jézus parancsa az egyházhoz és a keresztyén emberhez: ne küldd el magadtól az éhezőt, hanem adj neki te magad. Amelyik keresztyén egyház vagy hívő ezt a parancsot nem teljesíti, megtagadja az Urát és hazuggá teszi az istentiszteletét.

A Biblia több történetet tartalmaz arra vonatkozólag, hogy Jézus megvendégelte a sokaságot. Ő tehát nemcsak a lelki kenyérrel, az Igével, hanem a földi kenyérrel is szolgált azoknak, akik szívesen köréje gyűltek.

A Miatyánkba hét kérdést foglalt Jézus. A hét közül a negyedik, a közép-ső így szól: A mi mindennapi kenyérünket add meg nekünk ma. Ha nem lenne fontos Jézus előtt a mindennapi kenyér gondja, nem foglalta volna bele abba az imádságba, amelyre maga tanította a híveit, s amelyik mindennap sok-sok millió ember ajkán sok száz nyelven száll föl az Atya elé.

Krisztus sok mindenhez hasonlította magát: én vagyok az út, az igazság, az élet, a világ világossága, a szőlőtő, a jó Pásztor; ezek között a hasonlatok között ott van az egyik legkifejezőbb: én vagyok az életnek kenyere (Jn 6,48). Krisztust, az életnek a kenyerét tagadja meg az az egyház és az a keresztyén ember, amelyik nem értékeli a földi kenyeret. Amikor eljött az utolsó este, s az Úrnak el kellett válnia a tanítványaitól, valami emlékezetest akart cselekedni, össze akarta valamiben foglalni a maga egész megváltói munkáját, s vette a kenyeret és hálátka adván megszegte és ezt mondotta: ez az én testem (1Kor 11,23-24), és azóta a keresztyén gyülekezetek az istentiszteleten a szent asztalra teszik a kenyeret, azt megtörik, maguk között szétosztják, s közben az Úr halálára emlékeznek, a megváltó halálának áldott javaiban: a bűnbocsánatban és az örök élet ígéletében részesülnek. Az Úr vacsoráját kenyérből kiszolgáló egyháznak, az úrvacsorai kenyérből részesülő keresztyén hívőnek ezért sem lehet közömbös a kenyér, a táplálék, az eledel kérdése.

Az utolsó ítéletben megkérdi az Úr: adtatok-e ennem? Mert azok, akik nem adtak enni neki, hiába voltak nagyon vallásosak, örök kárhozatra mennek. Neki pedig azok adtak ennie, akik az ő nevében enni adtak az éhező embernek (Mt 25,31-46). Minden éhező emberben: egyesben és tömegben Krisztus éhezik, és aki az éhezőnek nem ad kenyeret, Krisztustól tagadja meg a szeretetet. Jakab apostol éles kritikával leplezi le azokat a szép beszédű keresztyéneket, akik a hozzájuk kenyérért forduló szűkölködőknek szép bibliai ígéket mondanak, de nem adnak kenyeret. Ha nem adják meg nekik, amire szüksége van a testnek, semmi értéke sincsen istentiszteletüknek.

Ezek az idézetek talán mindenki előtt nyilvánvalóvá teszik, hogy Jézus és nyomában a keresztyén egyház nem tartja a kenyeret értéktelennek. Hangzik az Ige: adjatok ti enniök, én vagyok az életnek kenyere, ez az én testem. Az az egyház, az a keresztyén ember, amelyiknek nem fontos az ember kenyere, az nem a Krisztus egyháza, nem a Krisztus követője. A keresztyén embernek munkálkodnia és harcolnia kell, hogy minden embernek meg legyen az élete fönntartásához szükséges kenyere. A keresztyén embert keresztyéni mivolta; Krisztus követése nem tarthatja vissza attól, hogy a kenyérért munkálkodjék. Erre az evangélium egyenesen elkötelezi.

Az eledelnek ilyen értékelése után mondjuk, hogy az élet több, mint az eledel. Ezek után nyilvánvaló, hogy az eledelt, annak értékét egyáltalán nem becsüljük le.

II.

Most előttünk áll a kérdés: miért értékesebb az élet, mint az eledel?

A válaszunk kettős.

Először: az élet értékesebb, mint az eledel, mert az eledel életből származik, élet termi, adja az eledelt.

Hogy jön létre a mindennapi kenyér? Úgy, hogy emberek dolgoznak érte. Minden eledel emberi munka gyümölcse. Tegyük föl a kérdést: mi értékesebb magának az embernek a fáradságos, nehéz, kemény munkája, vagy a munka eredménye, a kenyér? Az evangéliumnak az a fölfogása, hogy az emberi életnek a látható világ felé való legértékesebb megnyilatkozása a munkája. Annyit ér egy ember, amennyit a munkája, amennyivel a munkáján keresztül hozzájárul a többi ember életének a meggazdagodásához, kitaljesedéséhez, megszépüléséhez, haladásához. Mi a táplálékot előállító munkát többre értékeljük, mint magát a táplálékot. E vasárnap hálással megköszönjük falusi testvéreinknek a mi kenyérünkért végzett munkát, és elkötelezzük magunkat az érettük való saját munkánkra.

A táplálék azonban nemcsak az ember munkájának, hanem az Isten áldásának a gyümölcse is. Ő oltalmazta a vetést, hozta el mindenkor a kellő időt,

hogy a mag kikeljen, szárba szökkenjen, megbokrosodjék, kalászt hajtson s a kalászban a kenyérmag megérjen. Ő ezt az áldást el is veheti, s akkor a mi munkánk hiábavaló. Nemcsak az ember munkája, hanem az Isten áldása is ott áll a táplálék mögött mint életforrás, amelyből az létre jött. Nem több-é hát az élet: az emberi munka és Isten áldása, mint az eledel, amely az ember és Isten együttes életének, életközösségének eredménye?

Másodszor pedig gondoljunk még arra is, hogy az élet több, mint az eledel, hisz az eledel csak eszköze az élet fönntartásának. Az eledelre vagy más szóval az élet gazdasági alapjaira épül az emberi civilizáció, kultúra, társadalom, vallás, vagyis az a beláthatatlan gazdagság, amit egy szóval életnek nevezünk. Természetesen nem mondjuk azt, hogy az eledel értéktelen eszköz, világosan kimondjuk, hogy az egyetlen eszköz a testhez kötött élet fönntartásában, de a testhez kötött emberi élet a maga összes vonatkozásában, ágaiban, gyümölcseiben és alkotásaiban mégiscsak több, mint az az eledel, amelyet a szájunkon át magunkba veszünk, és amellyel testünket tápláljuk.

III.

Tegyük föl tehát a kérdést, miben több az élet hogyan az eledel?

Nem tartom magamat olyan okos embernek, hogy megfeleljek arra a kérdésre: mi az élet. De nincs is erre szükség. Mindenki éli az életet, tudja, hogy az mi. Hogy a kérdéshez közelebb juthassunk, tekintsük át néhány vonatkozását.

Az életem a testemben zajlik le. A testem pedig erő, munka, győzelem, szépség, csók s a csókban új ember fogantatása, s így az emberiség továbbfolytatódása az utódokban. Hát nem több-é a testem egész élete, életének minden megnyilvánulása, mint az az étel, amelyet naponta megeszem? Milyen csodálatos átalakuláson megy át a testem csodálatos folyamataiban az eledel, hogy megsokszorozódik és lényegileg több lesz, mint ami volt az étkezéskor.

Az élet azonban még ennél is több. A testemben élő lelkenek gondolatai, érzései, vágyai, tervei és alkotásai vannak. Az eledelből új piros vérsejt lesz a testemben, a vérem új gondolatok erejévé az agyamban, s így új szándékok elindítójává válik. Amikor a lelkenen meleg érzések ömlenek el, agyamban tiszta gondolatok születnek, s a másokért való szolgálat szándéka az akaratomban megfeszül, határozottan érzem, hogy az életnek ez az áramlása több, mint az az eledel, amely a lelkeket hordozó testemet táplálja.

Nem egyedül élek, hanem közösségben. Gazdag életemnek a határa nem a bőröm, hisz életem túlterjed családomba, népembe, országomba, egyházamba, a társadalmi élet sok-sok ágába. Magam élem az életemet, de nem magamért, hanem a másik emberért. Az életem azért olyan gazdag, mert mások testi és szellemi munkája teszi azt napról napra lehetségessé, s akkor vagyok igazán boldog, akkor állok az életcsúcson, amikor látom: nem hiábavaló az életem, mások javát szolgálhatom.

Hát nem több mindez, mint az életet fönntartó eledel?

És most megszólal az új hang: az élet nem csak egészség, erő, munka, csók, fogamzás, új gyermek, nemes érzés, ragyogó, tiszta gondolat, nemes szándék, építés, család, közösség, egymásért való szolgálat, az élet nem mindig ezeken a gyönyörű magaslatokon halad, az élet: betegség, gyöngeség, munkaképtelenség, meddőség, az élet tele van sötét, gonosz indulatokkal, meglazulnak a szerető szíveket összekötő kapcsolatok, gyűlöljük egymást, ártunk egymásnak, az élet ragyogó szépségeire ráborul a csonkaság, a félszegség, a bűn és a halál árnyéka. Milyen hamar elkövetkezik az élet vége. Mit mondunk annak az embernek, aki előtt fölkomorlanak az élet ijesztő mélységei, szédítő meredélyei, egyéni félelmei, válságai, akit körülvesz a halálfélelem, aki az életvonal alá bukik, aki nem tudja hordozni az életet? Hogyan tudjuk az ilyen embert visszavinni az életbe, és hogyan tudjuk újra megnyerni az életnek?

Az életnek nemcsak a táplálék által fönntartott testben, gondolatban, közösségben lefolyó vonala van. Nemcsak ez és ennyi az élet, noha sokan

csak ennyit látnak benne. Annak a Krisztusnak az ajkán, aki azt mondotta: adjatok enni a sokaságnak, aki testi kenyérrel megvendégelte a sokaságot, aki bevette a Miatyánkba a testet fönntartó kenyérért való imádságot, fölhangzik egy új Ige: Én vagyok az élet (Jn 14,6)!

A testben megélt életünk fölött, de mégis abban egy új élet áramlása indult el. A testben megélt életünkkel szemben őtöle új élet árad felénk. Akkor jön hozzánk ez az új élet, amikor az előzőben megakadtunk, amikor azt a testi táplálék ellenére sem tudjuk már viselni, amikor válságban vagyunk. Nem a testben való, a kenyér által táplált életünk feleslegessé tételére, annak elpusztítására, megszegényítésére, megtagadására jön, hanem azért, hogy abban segítsen. Ezért nem szabad ettől az élettől félni, ezért kell az Isten ajándékának tekinteni, ezért kell örömmel elfogadni.

Ez a Krisztusban való új élet hiddá lesz az élet meredélyei fölött, világosság az emésztő sötétségben, út az áttekinthetetlen életrengetegben, társaság a társtalanságban, egyszóval váltság a válságban, Isten segítsége az ember javára. Isten pedig azért adja ezt a segítséget, hogy helyreállítsa általa az életkedvet, a munkabírást, a reménységemet, a másik ember iránt való szeretetemet, egyszóval visszaadja a már-már elveszített életemet.

Ez az élet örök élet. Határozott leszámolás a ténnyel: meg fogok halni, mert meg kell halnom, de ha a Krisztusban való élet testben való létemben már áthatotta egész valómat, mint a konzerváló só a húst, akkor a halál már nem tudja megrohasztani életem legbensőbb magvát, lényegét (Jn 11,25-26).

Amikor tehát azt mondjuk, hogy az élet több, mint az eledel, azt is mondjuk, hogy az élet Krisztus, hogy az élet a benne való örök élet. Ez az élet győzelmes csúcsa. Innen kiáltott föl Pál: Nékem az élet Krisztus és a meghalás nyereség! De ezen a magaslaton nyerte az elköteleztetést: e testben megmaradnom szükségesebb tiérettetek (Fil 1,21-24). Aki tehát hitében megnyerte a Krisztusban való élet új, megbékéltető, megigazító, megváltó erejét, a szeretetben új elköteleztetést nyer, hogy továbbra is maradjon meg a testi életben azoknak a testvéreknek a javára, akiknek való szolgálatára az Isten őt teremtette. Aki megtalálta a Krisztusban való életet, az nem vetheti meg és vetheti el a kenyér által táplált testi életet. Krisztus az abban való életre újjólag elkötelez. Ez azt teszi, hogy az, amit beszédek első részében a testi kenyérről, az érette való munkáról elmondottam, azokat is kötelezi, akik Krisztusban az életnek ezt a másik forrását is megtalálták.

Beszédemet kétféle hívek hallgatták. Egyik részüknél az eledel gazdagabban megvan, mint az élet egyéb javai, a másik csoport tagjai azonban kevesebb eledellel szélesebb igényű és gazdagabb életet élnek. Az első csoport-hoz ítéletként szól az Ige: vigyázzatok, az élet több, gazdagabb, mint az eledel, meg ne álljatok az eledelnél, induljatok el a szélesebb, gazdagabb, teljesebb, szebb élet felé, mert akinek az élete az eledelen nem terjed túl, az csak az eledelt, de nem magát az életet ismeri. Azoknak pedig, akik kevesebb eledellel magasabb igényű életet élnek, az Ige áldott biztatása ez: több az élet, hogynem az eledel, kevés eledel mellett is lehet gazdag, szép életet élni. A megfogyatkozott életerővel élőknek, az életben elakadtaknak, az élet meredélyeinek szélein tántorgóknak szól a Krisztus szava: én vagyok az életnek kenyere, én vagyok maga az élet, én vagyok nemcsak az élet, hanem a föltámadás is. Én vagyok az örök élet. Ámen.

Gamáliel

Alapige: Apostolok cselekedetei 5,34-42

Bibliaolvasás: Jelenések 3,14-22

Ha Gamáliel tudná, hogy valóban mit művel, elsötétülne körülötte a világ s bizonyára az történe vele, ami Anániással és Safirával is megesett, akik nagy hirtelen lehelték ki lelküket. Gamáliel azonban nincs nyilvánvalóan teljes mértékben tudatában annak hordereje felől, ami itt történik. Ugyanis ő az az ember, aki irányadó zsidó körökben döntő módon hozzájárult ahhoz, hogy a Jézus-kérdés megoldását megtalálják. Ez a Gamáliel végzetleges érdeme.

Amikor Keresztelő János a börtönből követeket küldött Krisztushoz és megkérdezte: "Te vagy-e az, aki eljövendő, vagy mást várjunk?" (Mt 11,3) - akkor az Úr a következő választ adta nekik: "Menjete el és jelentsétek Jánosnak, amiket hallotok és láttok" - így hívta fel figyelmüket azokra az általa végbevitt jelekre és csodákra, melyek mind-mind annak voltak a támpontjai, hogy itt a Messiás munkálkodik. Ezek a messiási jelek végül egyetlen jellé, a "Jónás jélévé" sűrűsödtek, mely által Jézus keresztalálásra utalt. A Krisztus feltámadása, de főleg a pünkösdi események után Krisztus jelei úgy megsokasodtak és elterjedtek, hogy a vaknak is látnia, a süketnek is hallania lehetett azokat. Csak éppen Gamáliel nem szimatolt meg semmit, pedig Gamálielnek van szeme, de mégsem lát, pedig Gamálielnek van füle, de mégsem hall. Így azt a tanácsot adja, hogy "mást" várjunk. A zsidók pedig megfogadták ezt a félelmetes tanácsot. És vártak: egy évet, tíz évet, száz évet, ezer évet, és jelenleg is várnak, megtartván Gamáliel tanácsát mind a mai napig. Az utolsó német császárőről, II. Vilmosról kering egy adoma, mely szerint az 1914-18 közötti háború után, látva, hogy mit okozott, a következő fáradt szavakat motyogta: "Nem akartam." Ha Gamáliel ma élne és látná, hogy tanácsa mit okozott a népeknek és egyben tulajdon népének is, akkor ő is csak a vakok vak vezetőjének fáradt szavát ismételdgethetné: "Nem akartam."

Holott Gamálielt semmiképpen sem mondhatjuk vaknak. Hisz komoly, jámbor és bölcs ember volt, "az egész nép előtt tisztelt". Még hozzá joggal. A Krisztus születése utáni 25-50-es évek között, vagyis Jézus megfeszítésének és feltámadásának döntő éveiben, majd a fiatal keresztyén gyülekezet első két évtizedében olyan nagy súllyal és befolyással rendelkezett, hogy utódai a következőképpen emlékeznek rá: "Gamáliel rabbi halálával megszűnt a törvény tisztelete s meghalt a tisztaság és az önmegtartóztatás." Hogy valóban nagy lélek volt, azt az a tény is mutatja, hogy a szóban forgó tanácskozáson milyen méltóságteljesen viselkedik az apostolokkal szemben. Amíg tanácsos társai felháborodnak és dühöngenek és méltóságukból kivetkőzve a kemény nyakú Krisztus-követők sürgős elítélését követelik, addig Gamáliel igen mértéktartó és rendtisztelő. Igen, Gamáliel igazi farizeusként a maga módján komolyan veszi a bűnt, s a tanács elé vetíti azt, hogy mit jelentene az, ha most e helyen Isten ellen vétkeznének. Mivel a tévedés lehetősége, ha nagyon csekély mértékben is, de fennforog, azt tanácsolja, hogy biztosra menjenek és ezért türelmesen várjanak. Ha ez a dolog csupáncsak emberekől van, úgy ez meg fog mutatkozni és meg fog semmisülni, miként sok más feltűnő újdonság is megsemmisült. Így Gamáliel könnyűszerrel hozhat fel olyan példákat Izrael közelmúltjából, amelyek mind-mind szalmalágnak bizonyultak. "Ha pedig Istentől van, ti fel nem bonthatjátok azt."

E szelíd megállapítása, lám, mennyi jót eredményez: egyrészt megóvja a tanácsot egy meggondolatlan lépéstől, másrészt megmenti az apostolokat

a biztos haláltól. Ezért érthető, hogy Gamálielt úgy emlegetik, mint az emberi türelem fénylő mintaképét.

És mégis - és mégis! Mindez nagyon szép és nagyon jó lenne, ha itt és most nem a Jézus melletti vagy a Jézus elleni döntésről lenne szó. E helyen ugyanis Izráelhez szól, méghozzá igen sürgetően szól az a felhívás, hogy döntson Jézus mellett. Még a levegő is terhes a döntés súlya alatt. Gamáliei pedig azt a tanácsot adja: Még ne döntsetek! Még ne! Holott Gamáliei számára, a bölcs és kegyes tanácsadó számára Krisztus itt és most elérhető közelségben van. Gamáliei azonban Krisztussal szemben "semleges" marad, nem dönt, hanem tétovázik. Vagyis Krisztust figyelmen kívül hagyva, az ember bölcs és szelíd, mértéktartó és előkelő, kegyes és türelmes lehet. De ez tulajdonképpen csúf és rossz dolog. Mert kicsoda az, akinek Gamáliei nem mond sem igent, sem nemet? Mihelyt ez a kérdés felmerül, már mi sem maradhatunk kívülálló szemlélők. Váratlanul minket is magával sodor ez a történet, s mi is mintegy részt véve a tanács ülésén, halljuk a kérdést: Kicsoda számotokra Jézus? E kérdésre a mi köreinkben három felelet várható.

Első felelet: Jézus sohasem élt. Tudományosan hebizonyították, hogy Jézus egyáltalán nem létezett, ennek ellenére mégis sok keresztyén kezdett hinni benne. Akkoriban a nép Krisztusról meséket költött. Ezeket előbb szájról szájra adták, később pedig leírták őket. Így tanították ezt régtől fogva a nyugati egyetemeken, a theologiai fakultásokon, és így található az ateista történelemkönyvekben is. Több-kevesebb következetességgel itt és máshol sok kortársunk vallja ezt a nézetet. Az, aki ezt a felfogást vallja, bizonyos részvételtjes türelmet tanúsít a keresztyéniséggel szemben: úgy tekint a keresztyénekre, mint valami téveszme megszállottjaira, akiket türelemmel kell tévedésükről felvilágosítani, és akiket így jobb útra kell téríteni.

Második felelet: Jézus egy vallásos géniusz volt. Sok-sok értelmes európai ember a legnagyobb dicsőrérettel illeti Jézust, és magasztalja magasrendű erkölcsi elveit. Sőt egyik-másik nagy nevű tudós még azt is megteszi, hogy Jézust Buddha, Szókratész, Mahatma Gandhi, Goethe vagy Albert Schweizer mellé, illetve fölé állítja, anélkül hogy ezzel az összehasonlítással bárkit is megbotránkoztatna.

Harmadik felelet: Jézus az Isten Fia, aki azzal a határozott küldetéssel jött a földre, hogy a kereszten való szenvedésével az embereket megmentse Isten haragjától, és hogy hívsvéti diadalával a halált legyőzze. Ezért egyetlen ember sem juthat Krisztus nélkül Istenhez, lett légyen az akár Beethoven, akár a bölcs Nátán, akár a nagy Gamáliei, mert "én vagyok az út, az igazság és az élet", és "mert nem adatott az emberek között az ég alatt más név, mely által kellene nekünk megtartatnunk". Ekképpen: Jézus maga az igazság, nem az egyik igazság a sok közül, hanem az egyetlen igazság. És ezen a ponton elérkeztünk a türelmesség határához. De Krisztussal szemben csak türelmetlenek lehetünk. A kérdés csupán az, hogy türelmetlenségünk pozitív vagy negatív előjelű. Mert itt komolyan érvényesül az, hogy "a ti beszédek legyen igen-igen, nem-nem: ami pedig ezeken felül van, az ördögtől van". A nemet mondók, a negatív türelmetlenek itt minden puska- porukat elropogtatják: ez egyaránt lehet a tudományos bizonyítékok érvelése, de lehet gúnyolódás és élcelődés, tagadás és lenézés is. A tanítványok viszont pozitív türelmetlenek. Ők nem tehetik, hogy ne tanuskodjanak arról, amit láttak, hallottak és kezükkel érintettek. "Ki ismeri az igazságot s azt elhallgatja, / Az nem lehet biz'a tisztességes fajta." A tanítványok nem cselekedhetnek másként: engedelmességük miatt türelmetlenek kell lenniük: "Istennek kell inkább engedni, hogynem az embereknek." Türelmetlenségük azonban mindenekelőtt szeretetükből fakad. Jézus letagadása, a szabadító üzenet elhallgatása a legnagyobb csalás lenne. Az emberek iránt a legotrombább szeretetlenség lenne egy szenvedő világban annak elhallgatása, hogy a Megváltó él, uralkodik és újra eljön.

Egy dologról azonban mindig lemond az igazi keresztyén türelem, s ez az erőszak. A tanítványok ebben a történetben a Lélek és az erő türelmetlenségét képviselik. Egyetlen fegyverük az Ige, a Lélek kardja, az imádság és a szenvedés. "Engedének azért néki, s miután előszólították az apos-

tolokat, megveretvén, megparancsolák, hogy a Jézus nevébe ne szóljanak, és elbocsáták őket." A tanítványok mindennemű erőszakot elutasítanak, mert inkább vállalják a szenvedést, semhogy másoknak szenvedést okozzanak. Ez az igazi keresztyén türelmetlenség! Az a tény, hogy az apostolokat megvesszőzik; aljasságot és szőszegést jelent, mivel a néptömegekre való tekintettel szép szóval kérték őket a tanács előtti megjelenésre! És most cserébe verést kapnak! Egy olyan súlyos büntetést, mely súlyosság tekintetében közvetlenül a halálbüntetés után áll! A háromágú korbacccsal hátukra "egy híján negyvenet" vertek. Pál apostol is egy alkalommal futólag megemlíti, hogy ő öt alkalommal kapott ilyen verést. Majd ezt olvassuk: "Ők /vagyis az apostolok/ örömmel menének el a tanács elől." Csodálatra méltó, hogy egyáltalán tudtak még járni! Örvendezésük emberileg egyenesen érthetetlen. Ebben a helyzetben számukra egyenesen orvosság és erőforrás az a boldogmondás, mely az üldözöttekre és a bántalmazottakra vonatkozik. Azért örvendeznek, mert méltónak találtattak arra, hogy a Jézus nevéért szenvedjenek. De anélkül, hogy a verésből okultak volna és megjavultak volna, újra elmennek, és nyíltan hirdetik, hogy Krisztus feltámadt.

Gamáliel nem akadályozza meg a becstelenséget. Gamáliel nem mond sem igent, sem nemet, magatartása se nem pozitív, se nem negatív Krisztussal szemben, hanem közömbösen semleges. Ez nem zárja ki azt sem, hogy emberileg sajnálja a tanítványokat. De az sincs kizárva, hogy tanácstársai helyett is szégyelli magát. De ennek ellenére sem mond igent Jézusnak. A legszívesebben bizonyára egyszerűen igent és nemet is mondana. Számára nem Krisztus az igazság, és ezért fennakad az igazságon. Gamáliel nem az igazság, hanem az igazságok és a bölcsességek embere. Az igazságok azonban sohasem teljesek, hanem mindig csak részigazságok. Tekintsünk csak közelebbről Gamáliel igazságára és bölcsességére. Csak az maradandó, ami Istentől ered, ami pedig nem Istentől van, az eltűnik. Ez azonban egy olyan igazság, melyet mind a fáraó, mind Nabukodonozor, majd a világ sok-sok hatalmassága megtapasztalt. Egyikük igazsága sem volt időálló. Ez azonban, sajnos, csak féligazság. Vannak ugyanis olyan "vaskos tévedések" és olyan istentelenségek, melyek szívósak és hosszú életűek. Ezen a világon sok olyan ódon dolog van, melyet jellegzetessége és patinája miatt sokra becsülünk. Isten nélkül is lehet valami régi, antik, ősrégi. Az emberi butaság, a pápaság és Mohamed is régi, sőt ősrégi. A régiség még nem elég bizonyítéka annak, hogy valami igaz. A bűn és a halál hosszas élete onnan ered, hogy Isten lehetetlenül jószágos és hosszútűró. De fordítva is érvényes: az is lehet mulandó, ami Istentől ered. Ezt a különbséget csak Krisztus keresztyének és feltámadásának világosságában érthetjük meg. A búzámagnak azt az igazságát, hogy földbe kell jutnia ahhoz, hogy termést hozzon, a húsvét igazságát Gamáliel nem értheti meg. Krisztus, aki maga az igazság, ifjan halt meg. Az, aki Istentől van, nem lett nyugdíjogosult: nem érthette el a nyugdíjkorhatárt. Még nem volt harminchárom éves, amikor meghalt a keresztfán. Gamáliel azonban nem hisz benne.

Emiatt azonban mi nem ülünk törvényt Gamáliel felett. Dante ezt már rég megtette, aki Isteni színjáték című művében hatalmasan ostromozza a Gamáliel-féleket, akik határozatlanok és egyre halogtadják a döntést. Még mielőtt a pokol bejáratához érkezne, meséli, félelmes üvöltözést hall. Kísérőjének, aki a borzalmas siránkozás oka felől érdeklődik, megmagyarázza, hogy ezek azok a lelkek, "kik közönyösen éltek, s kiket nem ért sem dicséret, sem gyalázat" (Babits Mihály fordítása). Ezek nem lázadtak fel ugyan Isten ellen, de nem is voltak hűségesek hozzá, "csak magukra voltak". Ezekről a közömbös lelkekről mondja Dante, a költő: "nem kellett sem égnek, sem pokolnak". A vallásilag semlegesek még a pokolban is megvetettek.

De figyeljünk csak! Mi nem ítélkezhetünk más szolgája ügyében. Mi nem azért vagyunk itt, hogy ítélkezzünk, hanem azért, hogy higgyünk, reméljünk és szeressünk. Ma azért gyűltünk itt össze, hogy teljes komolysággal megkérdezzük most magunktól, hogy mi miként is állunk ezzel a Gamáliel-lelkülettel. Nem árt nekünk, evangéliumi keresztyén lelkeknek sem, ha a reformáció emléknapján a Szentírás tükrébe tekintünk és önvizsgálatot tartva azt kérdezzük, hogy hová és mivé lett mára az a lélek, mely egykor így tett bizony-

ságot: "Itt állok, másként nem tehetek." Igen, vajon hol van ma az a prédikáció, mely ilyen határozott döntés elé állít bennünket? Hová rejtettük el azt az Igét, mely elhatározásra indít, engedelmességre hív, mely áldozatkésszé tesz, és ha kell, akkor a szenvedésre is felfegyverez? Ha ma az átlag protestáns ember az Apostolok cselekedeteinek tükrébe tekint, vajon nem azt látja-e, hogy onnan Gamáliel kétségeskedő arca tekint reá? És zsinatainkon, tanácsuléseinken és különféle szövetségeink ülésein vajon nem a gamálielek a leghangosabbak?

Krisztus egykor megjövendölte tanítványainak: "Eljön az idő, hogy aki öldököl titeket, mind azt hiszi, hogy isteni tiszteletet cselekszik." Gamáliel nem ölte és nem ölette meg a tanítványokat, hanem tanácsával megmentette őket az azonnali haláltól, mert úgy vélte, hogy így és ezáltal Istent szolgálja. De ezáltal a negatív előjelű türelmetlenségével elegánsan elvezeti a népet Krisztus mellé. Elborzasztó szolgálat ez! E kérdés így hangzik felénk: Vajon sohasem voltunk bűntársak abban, hogy valaki közülünk elment Krisztus mellett? Midőn a Zsoltárost megdöbbeníti az elvakultság lehetősége, így kiált fel: "Ki veheti észre a tévedéseket? Titokzatos bűnöktől tisztíts meg engem." Az a lélek, aki mélyen belelátott a mai Gamáliel-történetbe, különös hálát érez az Úr iránt, amiért asztalához vár bennünket. Krisztus asztalánál még van egy szabad hely. Ez a szabad hely régóta arra vár, hogy Izráel, vagyis Gamáliel és nagyszerű népe foglalja el azt. Igen, mert Isten azt akarja, hogy Izráel is és Gamáliel is találkozzék Krisztussal, hogy igent mondjon neki és üdvözüljön. Isten azt akarja, hogy a mai Gamálielek is hitvallókká váljanak és üdvözüljenek. Ámen.

Fordította: Balogh Béla

Nagy István

Én vagyok

Alapige: Ézsaiás 46,4

Bibliaolvasás: Jelenések könyve 3,7-13

Mondja Isten a népének, a népéhez tartozó minden hívőnek: "Vénségetekig én vagyok az." Az, ugyanaz - változatlanul. Tehát az elesettség, értelenség idején is, amikor a kilátástalanság miatt úgy elcsügged a lélek. Isten szava ígéret, megígéri, hogy cselekedni fog állandóan: "Vénségetekig én vagyok az, és megőszülésetekig én visellek." A mai nap is bizonyosságot teszünk arról, hogy "ő szólt és meglett" (Zsolt 33,9), amit ígért, azt már eddig is megcselekedte.

Az emlékezés ünnepnapjain az ország visszatekintett a negyven évvel ezelőtti és az azóta történt eseményekre. Ez arra készítetett, hogy mi idősebbek, mint tanúi ennek az időnek, Isten előtt nézzük át ezt a nagyon hosszúnak tűnő, mégis nagyon hamar eltűnt korszakot. Annak idején háborútól megtépetten arra gondoltunk, hogy számunkra nincs tovább, végünk van, vége családuknak, egyházunknak, népünknek. Egyet tettünk, imádkoztunk: "Mi Atyánk ... legyen meg a te akaratod!" Ő pedig mondta a vigasztaló, bátorító ígértét: "Vénségetekig én vagyok az, és megőszülésetekig én visellek." Ez olyan hihetetlennek látszott. De igaznak bizonyult. Teltek a napok, újabb és újabb esztendőket következtek, és meggyőződünk arról, hogy tényleg Isten: az, ugyanaz a mindig élő és munkálkodó Isten. Nagy küzdelem folyt a megmaradásért, a megépülésért, sikerült a romokat eltakarítani és elindulni az ismeretlen úton. Felbredt az életöszton, összeszedte magát az ember, erőfeszítésével csodát teremtett? Mi tudjuk, hogy mindezekben Isten cselekedett érettünk: viselt, hordozott. Ahogy a szülő karjába veszi síró, tehe-

tetlen gyermekét, mert sajátjának ismeri, ragaszkodik hozzá, harcol érte, az Úristen megbizonyította, hogy az övéinek tekint, nem hagy el, hordoz. Ő adta vissza az életkedvet, látott el erővel a küzdelemre, a továbbjutásra, táplálta testünket-lelkünket. És építhettük otthonunkat, felnevelhettük gyermekeinket, a megváltozott viszonyok között megelédt az egyházunk. Pedig volt és van bőven szégyellni valónk Isten előtt: bűneink, melyek átjöttek az új helyzetbe, a belőlük fakadó önzés, mulasztás, hűtlenség. Ezek ellenére Istennek gondja volt reánk, mert: "Ha hűtlenkedünk, ő hú marad, ő magát meg nem tagadhatja" (2Tim 2,13), mert: "Hú az, aki ígéretet tett" (Zsid 10,23).

Nem a mienk az érdem azért, hogy megmaradtunk és élünk, nem az emberi akarat tartott meg, de nem is az történt, hogy szerencsénk volt. Nem bálványok, a magukat isteneknek képzelte erők vigyáztak reánk. Ézsaiás idejében, a fogságban is tehetetleneknek bizonyultak a bálványok. Imádók magukkal cipeltek, amikor menekültek. Maguktól azok nem tudtak még járni sem. Végül hordozóik terhük alatt összeestek. Ézsaiás 46. része leírja: "ledől Bél, elesik Nebó", az akkori bálványok nem segítenek. De "vénségetéig én vagyok az, és megöszülésetekig én visellek", mondta és megcselekedte Isten. Én. Ötször hangzik ebben a bibliai versben. Nem más, hanem én, mondja Isten. Mondja, mert hajlandók vagyunk másra nézni, másban látni a megtartónkat. Mondja ma. És mi áldjuk azért, hogy megmondja, hogy tudjuk tőle, ő az Úr, a mi Urunk. Mondjuk a 124. zsoltárral: "Ha nem az Úr az, aki velünk volt ... mikor ránk támadtak az emberek, akkor elevenen nyeltek volna el minket, amint felgerjedt haragjuk ellenünk. Akkor elborítottak volna minket a vizek ... akkor átfutottak volna rajtunk a felbőszült vizek. Áldott az Úr, aki nem adott minket prédájául! Lelkünk megszabadult, mint a madár a madarásznak töréből... A mi segítségünk az Úr nevében van, aki teremtette az eget és a földet."

Lehetnek fiatalok, akik azt mondják: nem érdekel az idős nemzedék története. Ez róluk szól, rájuk tartozik, beszéljék maguk között, minket a ma érvényes és hasznos tanítás foglalkoztat. Nos, amit hallunk, az éppen ez. "Én vagyok az, én visellek" - hangzik a fiatalok, az élet elején álló útkeresők számára. Milyen jövőre vár a mai fiatalokra? Senki sem ismeri a holnapot, a bekövetkező eseményeket, de bizonyos, hogy küzdelmes sorsuk lesz. Bírni fogják-e, mikor úgy látszik, hogy a teherbíró képességünk gyengébb, mint az előttük járóké, más körülmények között, kíméletben nőttek fel? Ha az egyházban vannak, az Úrra hallgatnak, akkor ne féljenek, mert azt ígéri nekik, hogy velük lesz, viselni fogja őket. Nem számítható ki, hogy milyen ajtók és hol nyílnak ki előttük. Azonban egy bizonyos: Isten felé nyitva van az ajtó, hozzá fordulhatnak, tőle kérhetik és várhatják a segítséget. Teljesül, amit a Jelenések könyvéből hallottunk: "Mivel megtartottad az én békéttérre intó beszédemet, én is megtartalak téged a megpróbáltatás idején, amely az egész világra eljő, hogy megpróbálja a föld lakosait." Isten a benne bízónak mondja: megtartalak. Ez elég lesz mindenkor. Isten üzenetét bizonyágtételünkkel erősítjük meg. Megtesszük, amit feladatul adott Isten, megtesszük örömmel, hisz a fiatalok javára van: "Beszéljétek el a ti fiaitoknak" (Jóel 1,5)! A tapasztalt idősek szolgálják a fiatalok megmaradását, jövődjét a látottak és hallottak alapján, az Úr hatalmának és jóságának hirdetésével. Náluk is vénségükig, megöszüléskig Isten az Úr.

Mostani állapotunkban nekünk, akik megöregedtünk, megöszültünk, az az örömünk, hogy az ígéret változatlanul érvényes és megvalósul. Nemcsak mostanig tartott Isten szeretete s aztán ebben a korban egyre inkább elfogy, mert Isten Isten marad minden időben. A megöregedést nem kerülhetjük el. Szervezetünk a használatban elkopik, és mind több gyengesége mutatkozik meg és okoz fájdalmat. Orvosi megállapítás az, amit magunknál látunk, hogy az 50. év után jelzéseket ad a szervezet: az egyes szervek megromlanak, baj van a hallással, a látással, a járással, a munkával, az emlékezőképességgel, az idegrendszerrel. Valójában nincs panaszmentes ember ebben a korban. A romlást csak fokozza lelkünk fájdalma, mely a gyermekek kirajzása, a nyugdíjazással járó életrendváltozás, a betegségtől és haláltól való

félelem miatt áll elő. Szakadnak a kötelékek, látogatóink elmaradnak, mi sem kereshetjük fel őket. Elárvulunk, magunkra maradunk és beszűkülünk. Érezzük, hogy nyűgöt jelentünk másoknak, de magunknak is. Szépen hangzik az a mondás, hogy minden kornak megvan a maga szépsége: a tavasznak, az ősznek is. Mi szépsége van a novemberi esős, kopár, dermesztő időnek, mi szépsége van az idős kornak? Önmagában nincs. Van, ahol menekülnek tőle. Kínában nagyon gyakori az idősek között az öngyilkosság, melyet azzal indokolnak, hogy helyet kell adni az ifjúságnak. Afrika egyes részein a magatehetetlen öregeket elhagyott helyre viszik, és otthagyják, hogy elpusztuljanak. A tanács nálunk ez: "Fel kell készülni az idős korra, nemcsak anyagi javakat, hanem tartalékerőket kell jó előre tárolni" (A Hét 1983.okt.28.). Honnan? Benne van az Igében: az Úrtól. Aki velünk volt gyermek- és ifjúkorunkban, velünk van megőszülésünk napjaiban is. "Én teremtettem és én hordozom, én viselem." Nem azért teremtett, hogy bizonyos idő után elhagyjon s mi, mint levél a fáról, lehulljunk a porba, elveszünk. Tudunk a második teremtésről is, mely Jézus Krisztusban elkezdődött, mely nemcsak földi életet, hanem örök életet ad. Isten úgy teremtett meg Jézus Krisztusban, hogy benne hordoz, gondoz, sőt "visel", elviseli méltatlanságunkat, bűneinket, megbocsát és magánál tart. Lehet, hogy már meguntak minket, szinte méltatlankodva kérdezik: még mindig élünk? Sokan sajnálják tőlünk a kenyeret, sok orvos nem tartja érdemesnek a kezelésünket. De az Úr hordoz és visel. Bízunk magunkat reá, fogadjuk el szeretetét. Ahogy a Biblia tanítja: "A vén emberek józanok legyenek, tisztességesek, mértékletesek, a hitben, szeretetben, tűrésben épek. Hasonlóképpen a vén asszonyok szentekhez illő magaviseletűek legyenek" (Tit 2,2-3). Mindennek az az értelme, hogy engedjük, hordozzon, viseljen az Úr. Hordozzon, viseljen az üdvösség felé. Arany János írja az öreg Toldi Miklósról:

Nincsen már hajának egy fekete szála,
Övéig lenyúlik szép ezüst szakálla,
Szép fehér szakálla, melyet, amíg térdel,
Kebelére kulcsol összefont kezével.

Imádkozik ottan csendesesen és mélán,
Néha egy könny csillog szeme alsó héján,
Néha, de csak ritkán megmozdul az ajka,
Ám egy hang, mi nem sok, annyi sincsen rajta.

Feje felett átment a zimankós élet,
Tele most hideg, de csendes tiszta tél lett.
Három éve már, hogy nem az udvart lesi,
Hanem a megígért jobb hazát keresi.

(Toldi estéje. I.)

Az esteledés, az idős kor alkalom a további keresésre, megtenni, amit elmulasztottunk. Minden nap valójában ajándék Istentől, hogy egyre jobban átadjuk magunkat neki. A mulandó világ már nem tud magához kötni varázslattával, az érdeklődés nem kifelé, hanem felfelé tekint. Isten az élet ilyen alakulásával segít oda, hogy lelkünkkel törődjünk, többet törődjünk. Ezért járnak a templomba, vesznek úrvacsorát inkább az idősek s válnak így bölcsökké, istenfélőkké. Van az időskorúaknak a sok gyengesége között egy különösen bántó: a sok beszéd, ráadásul, hogy főleg magukról szeretnek beszélni. Ettől az istenfélelem őriz meg. A zuhatagszavú ember (Áprily szava) helyett Isten a hitben megfontolt, kevés beszédű gyermekét állítja példának. Így, csak így lehet beszélni az öregség szépségéről, mikor az élet Isten oltalma alá húzódik. Imádkozunk Áprily Lajossal együtt:

Adj, Istenem, bölcsességet,
Vágyaimnak csendességet,
illedelmes öregséget
s könnyű véget, könnyű véget. (Imádság)

Véget? Mi a vég? A mai Ige így fejeződik be: "És megszabadítom." A teljes szabadítással ér véget az élet a földön. Isten állandóan végzi a szabadítást, megszabadít sok-sok veszedelemtől, újból és újból kiszabadít a bűnből, végül megszabadít a halálból. Mert Isten a szabadítás Istene. Azért van velünk születésünktől halálunkig, hogy végül megszabadítson e jelenvaló világból, hazavigyen magához. Megszabadít, Jézus Krisztusért teszi ezt, az ő feltámadása ennek a megszabadításnak biztos záloga.

Lám, ez a mi emlékezésünk a mennyből jövő fénynél. Az Úrra hallgatunk, aki mindig ugyanaz, aki teremtett és ígéri fiataloknak, középkorúaknak, időseknek, hogy visel, hordoz és megszabadít. Mi idősek, megöszültek hálát adunk neki, hogy ezt megtette, hogy kezében van és kezében marad életünk, hogy végül örökre felszabadít. De nemcsak nekünk szól az Ige, akik itt vagyunk, hanem a távollevőknek, a fiataloknak is, akiknek még nincs mire emlékezniük, mert "néktek lett az ígéret és a ti gyermekeiteknek és mindazoknak, akik messze vannak, valakiket csak elhív magához az Úr, a mi Istenünk" (ApCsel 2,39). Isten mindnyájunkat vár magánál, várja népét, hogy az megismerje kegyelmes határozatát és megtanuljon élni, próbák között is az övé lenni, "vénségetekig, megöszülésetekig". Ezt mondja ma nekünk, és érettünk, szabadításunk érdekében közli - mint a filadelfiai gyülekezettel -: "Akinék van füle, hallja, mit mond a Lélek a gyülekezeteknek." Ámen.

Nagy László

A mennyek országának Gazdája

Alapige: Lukács 13,22-30

Bibliaolvasás: Jelenések könyve 7,9-17

Az Úr Jézus Krisztus az élő hit személyes kérdéseit szereti. De nem kedveli a mondvacsinált, pusztá értelmi kíváncsiskodásból született kérdéseket. Nem szereti annak az ismeretlen kíváncsiskodónak az üdvözülendők számára vonatkozó kérdést sem, aki alkalomszerűen és esetlegesen szegődik hozzá egy pillanatra azon az úton, melyen falvakon és városokon keresztül célegyenesen igyekszik Jeruzsálem felé, megáldoztatásának szent városa felé.

Jézus az üdvözülendőkről nem számszerűen beszél, mint Dániel próféta és a Mennyei Jelenések könyve. Ezért feleletre sem méltatja a kíváncsi kérdezősködőt, és nem neki, hanem alapigénk szerint "nekik", vagyis a vele és a körülötte lévő sokaságnak válaszol. Figyeljünk most mi is Jézus válszára.

Jézus szerint az üdvösség kérdésében nem a számszerűség a hit döntő kérdése, hanem az, hogy egyáltalán lehet és szabad az üdvösség kérdéséről beszélni, hogy egyáltalán lehet és szabad üdvözülendőkről beszélni. Miért? Azért, mert mélységesen igaz Habakuk próféta és Pál apostol egybecsendülő ténymegállapítása: nincs egyetlen igaz sem. Ezért reménytelen és hiábavaló vállalkozás részünkről az üdvözülendők száma utáni érdeklődés. Jézus viszont kijelenti, hogy az, ami az ember számára lehetetlen, az Istennek lehetséges (Mt 19,26), mivel Isten maga az, aki óhajtja és munkálja földi gyermekeinek üdvösségét.

Ennek érdekében tanácsolja, sürgeti, sőt egyenesen követeli Jézus: igyekezzetek bemenni a szoros kapun. Igyekeztek. Erőt és inat feszítve, mint az atléták a nagy világversenyek célegyenesében. Nincs megállás. Nincs pihenés. Félelemmel és rettegéssel kell véghezvinnünk üdvösségünket (Fil 2,12). Ahogy Jézus céltudatosan halad Jeruzsálem felé, megáldoztatásának szent városa felé, úgy kell nekünk is szüntelen a mennyei Jeruzsálem felé tekintenünk, úgy kell nekünk is a mennyek országa felé igyekeznünk.

Alapigénkben az Úr Jézus azt mondja, hogy a mennyek országának kapuja van. Éspedig szoros kapuja. Bennünk a szoros kapu képe félelmet ébreszt. Milyen félelmes a Békási-szoros! Égig érő sziklaóriások. Feneketlen mélységek. Minden átkelőnek halálfélelemtől reszket a lelke. Valóban egészen szoros a mennyek országának kapuja.

Igazi örömhír számunkra: a mennyek országának ez a szoros kapuja most még tárva-nyitva van. De holnap? Ki tudja közülünk? Hisz még a mennyek országa szent angyalai előtt is rejtett titok az, hogy meddig marad még nyitva a mennyek országának ez a szoros kapuja. "Ma még lehet, ma még szabad, borulj le a kereszt alatt."

A mennyek országának Ura ma még vár reánk, várja a mi érkezésünket, bemenetelünket. A mennyek országának Ura várja azokat a földi gyermekeit, akik lélekszakadva és lelket cserélve áthaladnak ezen a szoros kapun. Üdvösségünket óhajtó és munkáló mennyei Atyánk azért vár bennünket, hogy fejünkre tegye "az élet koronáját", hogy bevezessen a Bárány menyegzői vacsorájába.

Jézus azonban azt is kijelenti, hogy sokan vannak az igyekvők között, akik nem mehetnek át a mennyek országának szoros kapuján. Ha útközben a névtelen kíváncsiskodó azt kérdezi Jézustól, hogy kevesen vannak-e az üdvözülendők, úgy Jézus alapigénkben most azt mondja, hogy "sokan" vannak az igyekezők közül, akik nem mehetnek be a mennyek országába. Rémes dolog arra gondolnunk, hogy mi magunk is azok közé a "sokak" közé tartozhatunk, akik semmiképpen sem mehetnek be a mennyek országába.

De most még tárva-nyitva a kapu. És ezen a ponton, a még nyitott kapu kegyelmi idejében mondja el Jézus a mennyek országa Gazdájáról szóló példázatát. Mivel ez a példázat is az Úr Jézusnak azzal a kijelentésével végződik, hogy az utolsók elsők és az elsők utolsók lesznek, azért Jézusnak ez a példázata is az úgynevezett "botránypéldázatok" sorába tartozik.

Jézusnak e felemelően szép és félelmesen igaz példázata szerint a mennyek országának Gazdája van. Élő, örökké élő, hatalmas és teljhatalmú Gazdája. A mennyek országa nem gazdátlan, mint a vallásos rajongók álomvilága. A mennyek országa nem öncélú érték. A gazda az egyedül fontos. A Gazda az egyedüli érték. A mennyek országa a Gazda dicsőségét és hatalmát tükrözi, a Gazda szeretetét és gazdagságát sugározza. A Gazda szabadon rendelkezik országával. Országa teljhatalmú uraként, a Gazda örökkévaló kegyelme szerint megnyitotta országa kapuját. Mivel a Gazda országa teljhatalmú ura, jogában és szabadságában áll, hogy bezárja országa kapuját: "bezárja és senki meg nem nyitja". Ha már a szoros kapu képe félelmet ébreszt bennünk, mennyivel inkább megdöbben a bezárt kapu ténye. A mennyei Gazda bezárja országa kapuját, és senkinek sem áll többé módjában és lehetőségében annak megnyitása. Ha egyszer a mennyei Gazda bezárta országa kapuját, akkor a kapu többé meg nem nyitható. Soha többé. Többé soha! Örökre befejezett tény. Nem változtathat rajta többé senki. Még az erős és fényes mennyei angyalok sem. Ezt a tényt a nyitott kapu kegyelmi idejében kell megértenünk. Most, amíg még nem késő. Ha bezárult előttünk a kapu, ha kívül maradtunk, akkor már senki sem segíthet rajtunk. Senki!

De a kívül maradtak ezt semmiképpen sem akarják megérteni. Bizakodnak, reménykednek. A zörgetést lehetőségével kísérleteznek. A zörgetés lehetőségében azért bizakodnak, mert maga Jézus tanította, hogy a zörgetőnek megnyitattik (Mt 7,7; Lk 11,9). És zörgetnek szüntelen, egyre fokozódó, türelmetlen hangos zörgetéssel. Közben kiáltoznak, rimánkodnak: Uram, Uram! De a Gazda nem nyitja meg a kaput. Nem nyitja meg, mert Jézusnak a zörgetők-ről szóló ígérete az imádkozással kapcsolatos, s az csak a még nyitott kapu kegyelmi idejére érvényes. A mennyek országa kapujának bezárása után erejét és érvényét veszíti a zörgető imádság.

A zörgető szólongatást, a szólongató zörgetést a Gazda nem hagyja válasz nélkül. Válasza azonban határozott és kemény elutasítás: "nem tudom honnét valók vagytok ti". Kétszer is így nyilatkozik.

A kívül rekedt zörgetők az öngazolás utolsó lehetőségét is megkísérlik. A Gazda felé kapcsolópontokat keresve, zavaros és zavart keltő öngazolások szövevényébe bonyolódnak: "Előtted ettünk és ittunk, utcáinkon tanítottál."

A hiába zörgetők a mennyek országa Gazdájában felismerik Jézust, aki Galilea falvaiban és Júdea városaiban nyilvánosan és nyilvánosság előtt tanított, aki megjelent a kánai menyegzőn és részt vett a Zákeus, illetve a poklos Simon vacsoráján. A zörgetők általánosságban mozgó üres öngigazolásának azonban nincs aranyfedezete. Ezek mögött a zavaros és zavart keltő öngigazolások mögött nincs élet és valóság, nincs személyes életközösség az Úr Jézussal, a mennyek országa Gazdájával. Isten színe és ítélőszéke előtt nincs érvényes öngigazolása. Egyedül csak az Úr Jézus igazolhat bennünket.

De igazán honnan valók is vagyunk? Kérdezzük ezt most a nyitott kapu kegyelmi idejében, önmagunktól. Azok az emberek, ott és akkor, akik a Jézus példázatát hallgatták, személyazonosságuk igazolására talán azt felelelhették volna, hogy ők test szerint a Benjámin törzsből vagy a Dávid házából származnak, az Ábrahám magyából valók. És hit szerint? Személyazonosságunk igazolására mi is hivatkozhatunk szülőföldünkre, rokonságunkra, hitvalló őseinkre. De a mennyei Gazda nem tekintli érvényesnek ezeket az öngigazolásokat. A mennyei Gazda öngigazolás helyett hitvallástételre vár. "Áldunk titeket, akik az Úr házából valók vagytok" (Zsolt 118,26/b). Zavaros öngigazolás helyett az a boldog hitvallásunk lehet, hogy a mi igazi szülőföldünk az Úr háza, a víztől és Lélektől való születésünk megszentelt hona, ahol beoltattunk az Úr Jézus testébe, ahol elrejtettünk az ő seibebe, és így az ő testéből való test és az ő véreből való vér vagyunk. A Krisztus nevét hordozzuk, örökkévaló nemzetségéhez tartozunk. Ezzel a hitvallással kell élnünk itt és most, a mennyek országa nyitott kapujának kegyelmi idejében. "Ma még lehet, ma még szabad, borulj le a kereszt alatt."

A kívülállók, a hiába zörgetők a sikertelen öngigazolás után meghallják a végleges elutasítás kemény és megmászhatatlan ítéletét. "Távozzatok, akik hamisságot cselekszetek." Jézus félreérthetetlen világossággal kijelentette és újra kijelenti, hogy nem mindenki, aki azt mondja, Uram, Uram, megy be a mennyek országába, hanem az, aki cselekszi a mennyei Atya akaratát. A meddő "Uram, Uram" kiáltás nem elegendő. Akik a széles úton jártak, akik nem tudtak ellenállni a Sátánnak a megkísértés válságos óráiban, akik hamisságot cselekedtek, akik nem karolták fel igaz szeretettel az Úr kicsinyeit, akik csak pár percre szegődtek Jézus mellé, azoknak el kell távozniuk a mennyek országa számukra örökre bezáruló kapuja elől. "Távozzatok a külső sötétségrel!"

Az örökre kívül maradóknak végezetül még egy olyan élményben kell részesülniük, mely nyomán elfojthatatlan és elapadhatatlan sírás, őrjító és őrjengő fogcsikorgatás lesz örökös osztályrészük. Azt kell megtapasztalniuk, hogy ez az örökre bezárult és semmiféle öngigazolásra, meddő "Uram, Uram" kiáltásra meg nem nyíló kapu: átlátszó. Ezen az átlátszó kapun keresztül egy szempillantásra betekintheznek a mennyek országába. Láthatják ott a pátriárkákat, a prófétákat, az Ábrahám hitéből valókat, s Lázárt is: az Ábrahám kebelén. Láthatják azt a szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív meg sem gondolta boldogságot, melyet elveszítettek. És sírhatnak a kívülmaradottak elapadhatatlan sírásával, ha nem siratták el a nyitott kapu kegyelmi idejében bűneiket, a széles utat, a hamisság cselekedeteit, öncélú vallásosságukat. És csikorgathatják fogaikat, hogy miért nem igyekeztek célegyenesen előre a keskeny úton a mennyei Jeruzsálem felé, miként Jézus igyekezett célegyenesen előre Jeruzsálem felé, megáldoztatásának megszentelt városa felé.

És jönnek, egyre jönnek a keskeny úton járók, az Ábrahám hitéből, az Úr házából valók. Az idvezülendők. Jönnek szakadatlan menetben, és letelepednek a mennyek országában a Bárány menyegzői vacsorájához, miként egykor letelepedtek Jézus köré az ötezrek, az emmausi tanítványok, illetve a hét tanítvány a Tibériás tengerének partján. Szakadatlan menetben jönnek a szélrőzsa minden irányából, a világ minden népeinek köréből. Kik? Az "utolsók". A megsanyargatott özvegyek, a sírásra kényszerített árvák, a csonkabonkák, a lázások, a szenvedők, a kereszthordozók, a keskeny úton járók, az Úr kicsinyei, a hitvallók, az Úr házából valók, a lenézettek, a kismimizettek. Jönnek ezek a megvetett, legögölt "utolsók", s íme, ők az "elsők". És jönnek a szélrőzsa minden irányából célegyenesen, lélekszakadva és lelket

cserélve, hófehér ruhákban, kezükben a diadalmas győztesek pálmaága, és éneklik a Mózes és a Bárány énekét. És jönnek a szélrózsa minden irányából azok, akik megmosták és megfehéřítették ruháikat a Bárány vérében, akik fölé kiterjeszti sátorát az Úr, akiket a Bárány az élő vizek forrásainál legeltet, akiknek szeméről letöröl minden könnyet (Jel 7,9-17).

Induljunk el mi is a keskeny úton, haladjunk mi is tovább a keskeny úton a Krisztus keresztjébe fogózva, keresztünket hordozva. Vár reánk a mennyei Gazda. Vár reánk a mennyei Gazda, hogy részesítsen mindnyájunkat a megváltottak örömeben, mennyei menyegzője igaz örömeben.

A mennyek országa nyitott kapujának kegyelmi idejében zárjuk szívünkbe a mennyek országa üdvözítő Gazdájáról szóló evangéliumot.

"Ma még lehet, ma még szabad, borulj le a kereszt alatt". Ámen.

Szász Attila

Amikor a láda elindul

Alapige: 4Mózes 10,35-36

Bibliaolvasás: Zsolt 68,1-11

A pusztai vándorlás negyven éve alatt Isten ládájának sokszori elindulása és megállása mintegy keretbe foglalta, hosszabb-rövidebb szakaszokra osztotta azt az utat, mely Egyiptomban kezdődött és az ígélet földjén ért véget. A Szövetség ládájának mind az elindulása, mind a megállása ünnepélyes pillanat volt. Ezt az ünnepélyességet Mózes imádsága sokszorosan kiemelte.

I.

Mennyi és milyen sokféle esemény történt a láda elindulása és megállása között! Ott volt a fáraó üldöző serege és a Vörös-tengeren való csodálatos átkelés; a vándorlás útjainak tikkasztó szomjúsága és Mára vizének megédesítése; a gyakori szűkölködés miatti zúgolódás és az ég kenyere; a manna. A láda elindulása és megállása között ott volt Amálek hadserege és Mózes imádságra emelt keze; az aranyborjú és a Tízparancsolat; a jerikói győzelem és az Ai melletti kudarc. Mindezek mellett ott volt a holnapi nap bizonytalansága, mely sokakra szinte bénítólag hatott. Mi történik holnap? Milyen ellenséggel kell majd megküzdenünk? Egyáltalán tudjuk-e folytatni a megkezdett utat? Az ilyen és ehhez hasonló kérdések nemcsak a népet foglalkoztatják, hanem annak vezetőit is.

Izrael létének bizonytalanságában az egyetlen biztos pontot a szövetség ládája jelentette. A szövetség ládája Isten jelenlétének látható jeleként a táborban volt. De hasonlóképpen biztonságot adott a felhőoszlop, mely Isten népét nappal vezette, és a tűzoszlop, mely éjszaka világított. Mózes imádsága Isten segítségének mindennapi kérése volt, de egyben vigaszt és gyógyírt is ajándékozott az elcsigázott lelkeknek. Mindenki láthatta: Mózes a táborban a jeleiben látható módon jelenvaló Urhoz imádkozik. Nem tudhatták, hogy mit hoz a holnap, de azt teljes bizonyossággal igen, hogy a szövetség ládája mint Isten szeretetének és oltalmának jele ott van és ott lesz közöttük. Ott lesz fölöttük a felhőoszlop meg a tűzoszlop, és Isten népének feleleteként felhangzik Mózes mindennapi imádsága is.

Az egyre bizonytalanabbá váló jelenben a biztonságot ma egyre több ember számára az Isten e világban való látható jelenlétének jeleként szolgáló egyház adja. Biztonságot és nyugalmat ad az a tudat, hogy jelen van közöttünk az egyház, hogy itt van a templom, ahol imádkozhatom, ahol az Ige hirdetése történik. E világ mulandó, állandóan változó "igazságaival" szemben Isten örök érvényű üzenete igazi érték a mában. Az egyház hú sáfárságá-

ra bízta Isten a sákramentumokat mint az Isten seregéhez való tartozásunk szent jegyét, a keresztséget, valamint a bűnbocsánatra és örök életre tápláló csodálatos mennyei mannáját, az úrvacsorát. A gyülekezetben van lelkipásztor, aki az örökkévaló értékeket kereső ember számára nem földi, mulandó, hanem mennyei üzenetet tolmácsol. Az egykori szövetség ládája, a felhő és a tűzoszlop ma számomra úgy létezik, mint a prédikáló, mint a sákramentumokat kiszolgáló és imádkozó egyház.

II.

Mózes minden elindulásakor imádkozott, vagyis népének bizonytalan holnapja felé az imádság biztonságából tekintett. Ezt sohasem mulasztotta el. Az egyház ma is érettünk imádkozó szent gyülekezet.

Hány imádság nélküli elindulás van a mi életünkben! Milyen gyakran felelőtlenül rohanunk a holnap felé. Közben legtöbbször megfélekedünk az imádságról. Minden napunk egy-egy újabb elindulás. Életünk fontos elindulásai közé tartozik a pályaválasztás és a házasság. Magánéletünkben és egyházi életünkben szinte naponta kell döntenünk fontos kérdésekben. Olyan sokszor felemelkedik előttünk is Isten láthatatlanul utat mutató ládája és továbbot int. Nekünk pedig szakadatlanul el kell indulnunk az ismeretlen holnap ismeretlen útjain. Jelen van-e az imádság életünk kis és nagy kezdeteinél? Mindennapi elindulásaink csak imádsággal lesznek biztonságosak és reményesek. Imádság nélkül indulásunk csak bizonytalan nekifutás csupán. Az imádság erejéről számtalan példát szolgáltat az élet. Nemrég egy asszonnyal beszélgettem, akit kicsapongó életet élő leánya miatt sok szegény ért. Az édesanya évekig nem szűnt meg leányáért imádkozni. A kitarító imádság - a család legnagyobb öröme - végül meghallgatást nyert. A napokban egy rákban szenvedő beteget látogattam meg, aki előtt már nyilvánvaló volt, hogy halála hetek vagy talán napok kérdése csupán. Most naponta olvassa a Bibliát, és naponta imádkozik. Így készül arra a nagy pillanatra, amikor a láda majd végképp megáll.

III.

Figyeljünk most Mózes imádságára.

Amikor a ládát elindítják, Mózes így imádkozik: Kelj fel, Uram, és széledjenek el a te ellenségeid, és fussanak el előled a te gyűlölőid.

Mózes imádságában Isten ellenségeiről beszél. Azért fogalmaz így, mert számára Isten ellensége Izráel ellensége is. Azért fogalmaz így, mert Izráel ellensége Isten ellensége is. Mózes és népe teljesen azonosult Istennel. Izráel életét teljesen Istennel és Ábrahámmal, az Izsákkal, a Jákóbbal, vagyis az atyákkal kötött szövetsége határozza meg. A szövetség keretében az, aki Isten ellensége, az Izráel ellensége is. Aki pedig Isten barátja, az Izráelnek is barátja.

Isten Jézus Krisztusban velünk is szövetséget kötött. Vajon az a hit és tudat, hogy mi Isten szövetségestársai vagyunk, eredményez-e a mi életünkben is a Mózeséhez hasonló, Istennel való teljes azonosulást? Jó-e nekünk az, ami Krisztusnak jó? Az-e az érték a mi számunkra is, ami Krisztus számára érték? A Mózes életén túl leginkább a Jézus életében figyelhető meg az Istennel való teljes azonosulás. Jézus így szólt tanítványaihoz: Én és az Atya egy vagyunk (Jn 10,30). Főpapi imájában azért imádkozik, hogy ez az egység tanítványai életében is valóság legyen: Szent Atyám, tartsd meg őket a te nevedben, akiket nekem adtál, hogy egyek legyenek, mint mi (Jn 17,11/b). Jézus tehát a tanítványoknak az Atyával és egymással való egységéről beszél. A kettő közül az Atyával való azonosulásunk és egységünk a fontosabb. Ez keresztyén életünknek legfontosabb és legerősebb pillére! Nézzük Isten szemszögéből ezt a világot. Nézzük az ő Igéjének fényében a mi életünket! Isten céljai legyenek a mi céljaink. Akarata legyen a mi akaratumk is. Amíg ez sikerül, addig a másik emberben nem ellenségünket, hanem azt a testvérünket látjuk, aki ugyanúgy Isten képének hordozója, mint mi. Ha eddig a kötelező első mérföldet tettük meg, most a másodikat

is megtesszük. Életünk legfőbb célja ne bűnös önmagunk megvalósítása, hanem Isten akaratának érvényre juttatása legyen. Amíg Mózesrel együtt érzem és Jézussal együtt naponta elmondom: én és az Atya egyek vagyunk a Krisztusban, addig bármely fenyegetéssel, mely pillanatnyilag nem látszik örvendetesnek, el tudom hinni, hogy javamra van. Így részeltet Isten szentségében (Zsid 12,10-11). Ahhoz azonban, hogy életünket Isten szemszögéből tudjuk nézni, az szükséges, hogy felöltözzük amaz új embert, mely Isten szerint teremtett igazságban és valóságos szentségben (Ef 4,24).

Istennel való azonosulásunk következménye az egymással való azonosulásunk is. Így tudunk együtt örülni az örülőkkel, és így tudunk együtt sírni a sírókkal; így tudjuk Jézussal együtt megkeresni és megtalálni az elveszetteket. Míg azonban a földi testben járunk, naponta ki vagyunk téve a bűn csábításának. Bűnös életünkkel naponta megpróbáljuk kiszakítani magunkat Isten Jézus Krisztusban kötött szövetségéből. E szövetségben nem saját igyekezetünk, hanem Isten kegyelme tart meg.

IV.

Mózes nemcsak akkor imádkozott, amikor elindult Isten ládája, hanem akkor is, amikor a láda megállt: "Fordulj vissza, Uram, Izráelnek tízezerszer való ezreihez!"

Milyen jó, hogy az élet minden helyzetében lehet és van imádságunk! A mélységekben, a betegségben, a kudarcban, a csalódásban is nagyon sok embernek van imádsága. Az élet magasságaiban, az öröm, a siker, a beteljesülés csúcsein azonban már sokkal kevesebben imádkoznak. Mennyivel gyakoribb az elindulás kéréssel teljes imádsága, mint a megérkezés boldog hálaadása! Nagyon sokszor elfelejtjük, hogy Isten életünknek nemcsak alfája, hanem ómegája is.

Mózes imádsága igazi pásztori szívből fakadó imádság. Izráel tízezerszer való ezreiért imádkozik. Szinte látjuk, amint végignézi a sátrak sokaságán. Talán a fájdalokra és a bűnökre gondol, melyek ránehezednek mindenik sátorra, mindenik életre. Némely sátorban barátok vannak, másokban pedig ellenségek. Mégis az igazi papi szívből jövő imádság így tör fel Mózes ajkáról: Mindannyiunkhoz térj be, Uram! A tábor a sátrak sokaságából áll, azok sokszínűsége teszi azt teljesebbé, vonzóbbá és érdekesebbé. A világot a fajok és a nyelvek sokasága alkotja. Így teljes Isten teremtő és gondviselő munkája. Némely sátorban, némely házban több a bűn, másokban pedig több a szeretet, a hit és a reménység. Némely szívben ellenségeskedés vagy közömbösség van Isten iránt, mások tele vannak az Ige utáni vágyakozással, a mennyei Atya iránti hálaadással.

E világnak ma egyre nagyobb szüksége van az egyház imádságára: Mindannyiunkhoz térj be, Uram! Mindannyiunkhoz naponként térj be, Uram, amíg végleg hozzád, a te mennyei hajlékomba térhetünk. Ámen.

Esketési beszéd

Nagy László

Az Úr közelségének öröme

Alapige: Filippi 4,4-7

Örüljete az Úrban!

Az igehirdető egyház most az Úrban való örvendezésre hív benneteket. Számotokra ez a boldog óra hadd legyen az öröm és a hálaadás feledhetetlen ideje. Életetek e magasztos órájában az egyház anyai öléen az élet teremtő és megváltó Istene egymásnak ad benneteket. Életetek ez ünnepi pillanatában szívetek egészen közel van egymáshoz. Örömtökből osztozva családokat minden tagja most szívközelbe került, és a szeretet élő rózsaláncaként vesz körül benneteket. A szívek e megindult és megindító közelségében az egyház anyai öléen amint szent esküvésre készen álltok, éreztétek meg: közel van hozzátok az Úr. Az örök dicsősége hozzáférhetetlen világosságában trónoló mennyei Atya közel van hozzánk! Itt van közöttünk!

Közel az Úr! Pál apostol egykor diadalmas hittel és élő reménységgel ujjongta ezt az igazi örömhírt a filippibeli gyülekezet felé. Kedves ifjú pár! Az igehirdető egyház most számotokra tolmácsolja ezt a boldogító üzenetet: Közel az Úr! Keresztelések órájában elkötelező ígéretet tett számotokra: Veletek maradok minden napon a világ végezetéig. Igen, az ígéretéhez hűséges Isten közel volt hozzátok gyermekkorotok és ifjúságotok idején, és közel marad hozzátok a házasság felelősségteljes idején is. Életetek e magasztos pillanatában, amikor egész eddigi életeteket értékelték, bizonyára ajkatokra kívánczok a Zsoltáros vallomása: Az Isten közelsége oly igen jó nékem. Isten közelségében konfirmáltak. Isten közelségében telt el szép ifjúságotok. Isten közelségére és közelségének minden ajándékára emlékezve: Örüljete az Úrban!

Közel az Úr!

A hozzánk közel lévő mennyei Atya jó és tökéletes ajándékként most egymásnak ad titeket. Szentleke által most, amikor az öröm és a hálaadás e magasztos órájában egészen szívközelben vagytok egymáshoz, megnyitja szíveteket, és egy szívvé és egy lélekké forraszt össze benneteket.

Az egyszer született emberi szív olyan, mint egy kör. Olyan, mint az az önmagába visszatérő görbe vonal, mely csak önmagát szereti és csak önmagát értékeli igazán. Isten most megnyitja szívetek önmagában és önmagának élő körét, és egy szívvé forraszt össze benneteket. Egyetlen szívvé, hogy életetek végéig örvendező és hálaadó közelségben éljete Istennek és egymással. Ameddig Isten közelében éltek, addig leszte igazán közel egymáshoz, csak addig lesz olyan erős köztetek és otthonotokban a szeretet, mint a halál. Ameddig Isten közelében éltek, addig családok szeretetközössége olyan erős sziklavár lesz, mely kibírja a megpróbáltatások ostromát. Ameddig Isten közelében éltek, jó sorsban és balsorsban, örömben és fájdalomban, próbatétel és kereszthordozás idején is mindig olyan közel maradtok egymáshoz, mint most, életetek e magasztos órájában, a szent esküvés felemelő pillanatában.

Éljete mindennap Isten közelségének örömeiben. Ez a házasság titka és erőforrása. Éljete abban az örömben, hogy Isten, az Uraknak Ura, minden élethelyzetben közel van hozzátok. Ez az Istenben való szívbéli öröm olyan merőben új élethelyzetet teremt számotokra, melyben mindig diadalmaskodni fogtok a holnapért való aggodalmaskodás borulátása fölött. Ne aggodalmaskodjatok! Ne verjenek fészket szívetekben az aggodalmaskodás károgó, sötét madarai!

Az Isten közelségének örömeiben és erejében élő szívek élete szelíd és háládatos élet.

Ti konfirmációtok alkalmával úgy mutatkoztatok be Isten és a gyülekezet színe előtt, mint szülőszerető, egyházat tisztelő szelíd ifjak. Maradjatok továbbra is Isten galambszívű, szelíd gyermekei. A szelídség nem erőtelenség és gyávaság. A szelídség erő és bátorság, mely hosszú távon mindig diadalmaskodik a bűn és az emberi gonoszság fölött. Abban a reménységben bocsátunk közös életetek útjára most benneteket, hogy miképpen a kétéves konfirmációi oktatás idején minden alkalommal tudtátok a leckét, úgy fogjátok tudni házasságotok minden napján a szelídség leckéjét. És naponként mondjátok fel egymásnak a megpróbáltatások és kereszthordozások idején a szelídség leckéjét. Halljátok az Úr Jézus szavát? Boldogok a szelídek: mert ők örökségül bírják a földet (Mt 5,5).

Isten közelségének örömeiben legyetek háládatos lelkek. Gondoljatok mindig arra a sok ajándékra, mellyel Isten körülvelt benneteket a szülői, nagyszülői, keresztszülői szeretet és az egyház tanítása által. Isten áldása ezután sem szűnik meg számotokra. Aggodalmaskodásmentes hálaadással és szelídlelkűséggel várjátok és fogadjátok Isten ajándékát. Hálaadásotok vezessen olyan állandó imádkozásra, mely naponként megtapasztalja és átéli Isten közelségének örömét és erejét. Isten már születésetek előtt elkészítette számotokra mindazt az ajándékot, melyre testeteknek, lelketeknek szüksége lesz páros életetek során. Kérjétek Istentől naponként, kérjétek Istentől gyermeki bizalommal, bátran és következetesen a számotokra elkészített sok-sok ajándékot. És várjátok a szelídlelkűek bizonyosságával megérkezésüket.

A szelíd és hálaadó lelkeket körülövezi Isten minden értelmet felülhaladó békessége. Most, amikor Isten halálotok órájáig összekulcsolja egymásba fonódó kezeteiket, mélyen lélegezzétek be Isten békességét. Isten békessége megőrzi szíveteket és gondolataitokat a Krisztus Jézusban.

Közel az Úr!

Ezért örüljétek az Úrban mindenkor; ismét mondom, örüljétek! Ámen.

Temetési beszédek

Bustya Dezső

Vándorúton a város felé

Alapige: 1Kronikák 4,39

Szokatlan, a legtöbb bibliaolvasó számára ismeretlen ez az Ige. Különösen temetés alkalmával tűnik szokatlannak, hisz hiányzik belőle a feltámasztás, az örök élet hite. De elköltözött Szerettetek számára mégis igen kedvelt Ige volt, hisz ott volt állandóan az ágya fölött egy falitáblán. Nem tudom, hogy számára milyen üzenetet közvetített. Koporsója fölött én azt szeretném elmondani, amit nekem mondott, a ti vigasztalásotokra és intéseitekre.

1. "Azért elindulának..." - így kezdődik Igénk üzenete. A történet pásztoemberekről szól. Mindannyian tudunk valamit arról, hogy mit jelentett az egykori pásztorélet: vándorlást, nomád életmódot. Az állatok legeltetéséből egyenesen következett, hogy nem telepedhettek le tartósan egy helyen. Mindegyre tovább kellett vándorolni, új tájak, új legelők felé.

Vándorlás a mi emberi életünk is. Szüntelen elindulás. Gondolunk a gyermekre, amikor iskolába indul, vagy még előtte: amikor járni tanul, végre önállóan elindul... Aztán elindul a kenyérkeresés útján, majd a házaselet útján. Mindig azzal a céllal indulunk, hogy egykor Isten segítségével megérkezünk.

Asszonytestvérünket is így indította el Isten 76 éves életútjára, a nagy vándorútra. Isten kimérte ennek az útnak a hosszát, a szélességét, az örömeit és a bánatait, a gondjait és a békességét. Milyen öröm és vigasztalás megvallani azt, hogy Isten szemmel tartja a mi utunkat!

Az egykori vándorok "Gedor felé" indultak el. Úgy találtam, hogy ez a Gedor város volt Simeon törzsének a területén. Nevének jelentése fal, erődítmény, kerítés. Gondoljunk most ismét: azokra a nomád pásztorokra, akik többnyire a szabad ég alatt tartózkodtak. Nekik nagy örömet, boldogságot jelentett Gedor felé menni, ott bekerített helyet, biztonságot találni! Keresztyén embernek hasonlóan nagy vigasztalást jelent az a hit, hogy egyszer véget ér a vándorút és boldog megérkezésünk lesz Isten városába. A Szentírás beszél nekünk erről a városról, a mennyei Jeruzsálemről, amely a mennyből ereszkedik alá, mint egy férje számára felékesített menyasszony. Mi mindannyian ebbe a városba vágyakozunk, és hisszük, hogy egykor megérkezünk oda. Ez a vándorút egy cseppet sem könnyű. A Biblia azt mondja, hogy sok háborúságon át kell nekünk az Isten országába bemennünk. De egyszer, hisszük, bizonytal belépünk a mennyei, örök városba!

Nőtestvérünk életében Isten egy gyermekkori szembetegség által üzent, hogy merre kell elindulnia. Tanulni szeretett volna, de ettől eltiltották. A fizikai munka, a fáradságos, nehéz szolgálat útján kellett elindulnia négy évtizedes vándorlásra. És elindult zarándokútjára hittel, engedelmes, alázatos szívvel, az örök élet felé...

2. Az Ószövetség pásztoemberei azzal a céllal indultak el, "hogy a völgy keleti részére menjenek és ott barmaiknak legelőt találjanak". Ebben a mondatban benne van a keresztyén ember alapvető vonása is. Először az, hogy "kelet felé" tartó emberek vagyunk. Az emmausi tanítványok, Jézus feltámasztása után, nyugat felé mentek, kételkedve, csüggedten. Jézus aztán megfordította őket: visszatértek örömmel, kelet felé, Jeruzsálembe. Testvéreim, mi nem az enyészet, nem a halál felé vándorló, csüggedt sereg vagyunk. A mi utunk napkelet felé, az örök élet felé, Jézus Krisztus felé vezet. Ő készít nekünk helyet az Atya hajlékában. Nőtestvérünk ezen az úton járt. Szerette az Igét, a templomot, az úrvacsorával való élést, mindazt, amivel az egyház ölen táplál bennünket Isten az igazi életre.

A keresztyén ember másik vonása az, hogy pásztor. A pásztor nem a maga kénye-kedve szerint jár. A pásztornek oda kell mennie, ahol nyájának jó legelőt talál. Ránk vonatkoztatva ez azt jelenti, hogy nekünk a reánk bízottak javát kell munkálnunk.

Szeretett testvérünk is ezért munkálkodott. A népes, nagy családban ő volt a leánygyermekek között a legidősebb. Kora ifjúságától kezdve azért munkálkodott, hogy szüleinek segítségére legyen a kisebbek nevelésében. Később pedig testvérei gyermekeinek nevelésében, gondviselésében segítkezett, nagy önfeláldozással és igaz szeretettel. Későn talált élettársat, édesanyává sem lehetett, de magáénak fogadta egyik testvérenek gyermekeit. Pásztor volt, aki a kicsiny nyájnak igyekezett jó legelőről gondoskodni.

És ezen a vándorúton vele járt a lelkek nagy Pásztora: Jézus Krisztus. Zarándoklása útján megáldotta, szenvedéseit enyhítette, ajkára hitvallást adott: "ha meghalok, akkor is élek!" - Hisszük, hogy hazaérkezett immár az alapokkal bíró városba. Drága Szerettei: adjatok hálát érte Istennek, tőle vigasztalást is nyertek az élet és a halál Ura, a mi Urunk Jézus Krisztus által. Ámen.

Nagy István

Áldott az a férfi, aki az Úrban bízik

Alapige: Jeremiás 17,7-8

Isten megmondotta és mi utána mondhatjuk, még temetésen is és éppen a koporsó mellett is: "áldott az a férfi, aki az Úrban bízik, és akinek bizodalma az Úr".

Lehet áldott az ember, mert az áldás Isten jóakarata. Nem kell áldatlan életet folytatnia, boldogtalanul kezdenie és boldogtalanul bevégeznie azt, mintha rossz csillag alatt született volna. Lehet áldott az ember, nem mintha erre magától képes lenne, mintha ezt kicsikarhatná a világból, hanem úgy, hogy Isten megáldja és áldottá teszi. A magában áldatlan embernek lehetőség adatott, hogy odahúzódjék az áldásos Urához, Istenhez, kérje tőle az áldást és azt vegye át, azaz bízza magát reá, engedje, hogy teremtő Istene gondozza és hordozza sorsát. Isten meg akar áldani, de áldását át kell venni. Ezt megmondotta, és ehhez tartja magát.

Isten áldásának következménye van, nyomában az ember más lesz, mint amilyen magában volt. Milyen az áldott ember? Az Ige egy hasonlatban mutatja be az áldott életet: "olyan lesz, mint a víz mellé ültetett fa". A fának, ahhoz, hogy valóban fa lehessen, vízre van szüksége. Ha víz mellé ültetik, akkor jó helyre jut, mert szüntelenül kapja táplálékát. Nem tesz mást, mint gyökereivel a víz felé fordul és magába szívja azt. Isten nemcsak megteremt minket, hanem víz mellé ültet el, hogy élni tudjunk. A víz az ő szeretete, ami Jézus Krisztusban mint az élet folyóvíze beáradt a mi kiszikkadt világunkba. Sorsunkat összekötötte Krisztussal. Aki Istenben bízik, az Krisztusból, az örök élet forrásából iszik, az nemhiába keresi megtartását, mert Krisztusban megtalálja, és mert tud imádkozni, táplálékot felszívni, átveszi tőle.

"Áldott az a férfi, aki az Úrban bízik, és akinek bizodalma az Úr, mert olyaná lesz, mint a víz mellé ültetett fa." Ezt a koporsóban pihenő testvérünk életéről mondjuk ma. Isten őt is megáldotta azzal, hogy folyóvíz mellett, Krisztus közelében élhetett. Ezt úgy munkálta, hogy szerető szívű szülőkre bízta, népes, de a lélekre is vigyázó családban nevelte, és a lelki anyákra, az egyházra hagyta gondozását. Így nőtt fel és lett erőtelj duzzadó fához hasonló, áldott férfi. Megáldottsága a fák próbatételében, a bőségben lett igazán nyilvánvaló. Ahhoz a nemzedékhez tartozott, amelyik-

nek két világégést kellett végigszenvednie, majd látnia kellett egy megszo-
kott életrend felbomlását. Mekkora próbatételek voltak ezek, hányan összeom-
lottak ezeknek tűzében, megkeseredtek, meghasonlottak. Testvérünk állta
a hőséget, megmaradt embernek, munkásnak, Istenben bízó léleknek. Mert
hite nyomán kapott a folyóvízből. Levelei zöldek maradtak, védelmet és
enyhet nyújtottak, jó volt reánézni, vele lenni. De nemcsak levelei voltak,
hiszen a fának értéket a gyümölcssei adnak és Isten azért áld meg valakit,
hogy gyümölcsöket, másokat tápláló, erősítő és örvendeztető cselekedeteket
hozzon elő. Egy alkalommal Jézus gyümölcsöt keresett egy lombos fán, de
csak levelet kapott rajta, ezért haszontalannak nyilvánította, elvonta
tőle áldását, átkozottá tette. Ez a mi testvérünk ontotta a gyümölcsöket.
Gyümölcs volt a mindennapi kenyér, a család, a szép otthon, de igazi gyü-
mölcsök azok voltak, amelyekkel szolgálta a reábizottakat és embertársait.
Nem szavakkal tette ezt, hanem cselekedetekkel. Szavai sokszor nem azt
mutatták, ami benne az igazi érték volt, s amit tetteivel mutatott fel.
Szolgált családját, társát és gyermekeit, embertársait és az egyházat
is. Élt egyszer egy Ábrahám nevű hívó ember, akinek megmondotta Isten:
"megáldalak és áldás lesz". Azóta állandóan megteszi ezt a benne bízókkal.
Megtette e koporsóban pihenő testvérünkkel is, megáldotta, áldott volt,
és áldás volt közöttünk.

De belénk hasít a fájdalom ezzel a szóval, hogy "volt". Szemeinkkel
úgy látjuk, hogy vége az életnek a koporsónál. Az áldott, erőteljes fa
kidőlt, mintha vihar tépte volna ki. Végül mégis győzött a halál felette,
erősebbnek bizonyult nála is, hőséget nem bírta ki. Már nincsenek levelei,
sem gyümölcssei, csak mint kidőlt fa, élettelenül, lélek nélkül van rövid
percekig még közöttünk. Hát csak ennyit tartana Isten megígért áldása,
időhöz van kötve, megavul, lejár ez is, kiszárad, mint patak? Isten válaszol
a kérdéseinkre, nem hogy bizonytalanságban. Az áldás nem szűnt meg, az
élet áldott maradt továbbra is, ott, ahova szemeinkkel nem tudunk belátni.
A Római levélben tanítja az Ige: "Megbánhatatlanok az Istennek ajándékai
és az ő elhívása" (11,29). Érvényben marad az áldás a halállal szemben
is. A folyóvíz, Krisztus nemcsak erre az életre táplálja a hívó embert,
hanem a halálon át az örök életre. Azért nem szűnik meg levelet hajtani,
gyümölcsöket hozni, már nem a siralom völgyében, hanem fenn Istennél, ahol
a megváltott lelkek seregében örökké magasztalja az Urat. Azért dőlt ki
a fa, hogy a mulandóságból hazakerüljön és elültetődjék Isten kertjében,
így örökre áldott marad.

Azért ne mondjuk az Isten gyermekeinek koporsójánál, itt sem azt, hogy
meghaltak. Már nem látjátok serényen mozogni, keze alatt égni a munkát,
szemei nem mosolyognak rátok. Mégis él. Mi hiszünk Istenben, tehát hiszünk
szavának, hiszünk Krisztusban, tehát hiszünk az életben. Megmondotta: aki
hisz őbenne, ha meghal is él. Hitével belekapaszkodott az élet Urának kezé-
be, és ezért meglátta a feltámadást. Elköltözött, feljebb ment. Milyen
tanítás volt számára földi lakásának helye is ott a temető alatt, mindegyre
figyelmeztette, hogy nincsen itt maradandó lakásunk. Most a teste felkerül
a háza feletti temető kicsi sírgödrébe, és lelke már átment a másik világ-
ba, egészen fel, Istenhez. Megmutatta Isten, hogy megáldotta. S mi mondat-
juk Istennel együtt: áldott ő most is, mindörökké.

Igen, mondjuk Isten szavát, mert így adjuk meg végtisztességünket e
koporsó mellett. A búcsúzás nyomorúságát, az elválás fájdalmát úgy tudjuk
elhordani, ha az Istentől hallott Ige minket is arra indít, hogy lelkünkkel
belé kapaszkodjunk, ennek nyomán pedig minket is megáldjon a Krisztusban
felfakadt víz erejével. Imádkozzunk, legyen ilyen az elválás, megsebzett
szívű testvéreink, kegyelméből áldottak legyenek a kereszt hordozására.

Így tudjon elbúcsúzni tőle az, aki a világra mutat, a szegény, megtört
lelkű édesanya. Már két szép fiadat elveszítetted, de akkor a bánatot meg-
oszthatad társaddal. Alig egy éve társtalanná lettél, s most egyedül kell
hordoznod a szülői fájdalmat. Mennyi sírra kell könnyeidnek hullania. De
akik elmentek, hívják és mutatják a reád váró utat. Könyörüljön rajtad
az Úr, hogy a bánat még nagyobb hitre segítsen és hited által áldást, békes-
séget nyerjél.

Akik vele nőttetek fel, testvérei, most megint együtt vagytok, a koporsó összehozott, akiket csak lehetett testileg, de lélekben mind itt vagytok. Búcsúzni kell, de ezt hitben tegyétek meg, mint akik tudjátok és valljátok, nemcsak itt voltatok testvérek, hanem Krisztus által örökre azok maradtok Isten családjában.

Mindenkinél nagyobb a fájdalma az elmaradt társnak, aki 26 éven át teljesítette fogadalmát, vele fáradt, vele túrt, s hűséges volt hozzá. Te veszítettél a legtöbbet, s beteg szívvel elviselheted-e a próbát? Már nem várhatod haza, nem gondolhatod. Támazra van szükséged. Igazi támaszod az, aki hív, hogy rábízd sorsodat: Isten. Bízál benne, és megáld, áldásában tart továbbra is az Úr.

Gyermekei már benne vagytok az élet küzdelmeiben, mégis érzitek, lehullott egy oltalmazó ölelés rólatok, árvák lettetek, akik többé nem mondhatjátok: édesapám. Az örökség azonban gazdaggá tesz, nem mulandó ez, mert lelki, reátok maradt édesapátok Istenben bizása, hogy a tietek legyen és áldottak lehessetek. Édesapátok helyett most gyakrabban szólítsátok mindnyájunknak édes Atyját.

Rokonai, ismerősei, munkatársai, egész gyászoló gyülekezet, búcsúzzatok úgy, mint akiknek ez a temetés lelketek üdvösségét szolgálta, hogy megtanultátok a leckét, és mondjátok Isten után az örökké érvényes Igét: áldott, mindig áldott az, akinek Isten a bizodalma. Így nem halottól búcsúztok, hanem élőttől, aki feljebb költözött.

Szemeink előtt eltűnik ez a drága élet, de nem végleg, tudjuk, mit határozott rólunk az Úr, és ezért fájó szívvel, könnyhullatás között, de reményességben válunk el, Isten szavára támaszkodva mondjuk: Isten veled, a viszontlátásra! Ámen.